



# ENONKOSKEN KUNNAN TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026

Hyväksytty  
Kunnanhallitus 28.11.2023 § 267  
Kunnanvaltuusto 18.12.2023 § 42



## Sisällysluettelo

1. Kunnanjohtajan katsaus .....	1
2. Yleinen talouden ja alueiden kehitys.....	2
2.1 Kansantalouden kehitys .....	2
2.2 Kuntatalouden kehitys .....	3
2.3 Etelä-Savon maakunnan kehitysnäkymät .....	3
2.4 Sote-uudistus .....	4
2.5 Enonkosken kunnan väestötietoja ja taloudellinen tilanne .....	5
2.6 Vuoden 2024 talousarvioesityksen lähtökohtia .....	8
2.7 Käyttötalous (ulkoinen) .....	13
2.8 Enonkosken kunnan investoinnit vuodelle 2024 .....	13
2.9 Tulojakauma 2024 (ulkoinen) .....	13
3. Kunnan kehittämisen lähtökohtia .....	14
3.1 Verotus, taksat ja valtionosuudet .....	14
3.2 Lainoitukset .....	14
3.3 Tulevaisuus .....	14
3.4 Seuranta.....	15
3.5 Riskienhallinta .....	15
3.6 Sitovuus.....	16
3.7 Yhteistoiminta.....	17
4. Henkilöstö .....	18
5. Enonkosken kunnan kuntastrategia 2022–2025.....	20
5.1 Kuntastrategia ja toimeenpano-ohjelma .....	20
5.2 Strategiasta johdetut valtuustotason tavoitteet vuodelle 2024 .....	24
5.3 Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet vuodelle 2024 .....	25
6. Käyttötalousosa .....	27
6.1 Kunnanhallitus.....	27
6.2 Sivistyslautakunta.....	36
6.3 Vapaa-aikalautakunta.....	46
6.4 Tekninen lautakunta .....	53
7. Investointisuunnitelma .....	58
8. Rahoituslaskelma.....	60
9. Tuloslaskelma (ulkoinen/sisäinen) .....	61
10. Talousarvion 2024 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto (ulkoinen/sisäinen) .....	62



## 1. Kunnanjohtajan katsaus

Kukaan ei ole voinut välttää uutisilta sodan kauhuista, taloudellisista vaikeuksista, nuorten pahoinvoinnista, työttömyydestä, turvattomuudesta, hintojen noususta, korkeista koroista, kyberturvallisuuden uhkista, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta, tarttuvista taudeista jne. Lista tuntuu loputtoman uuvuttavalle.

Enonkosken yhteisöllisyys antaa turvaa, vaikka ympärillämme olisi monia vaikeita tilanteita ja haasteita. Pienessä kunnassa vahvuutena on yhteisö, jossa peruspalvelut ovat lähellä, kuntalaisille on tarjolla kulttuuri- ja liikuntapalveluja, lapset pääsevät turvalliseen päiväkotiin hoitoon, koululaiset saavat opetusta pienryhmissä ja opetus on laadukasta. Ikäihmiset hoidetaan mahdollisuuksien mukaan omassa kunnassa läheisten lähellä ja terveysasemalle pääsee hoitamaan asioitaan. Sellaiset arkiset asiat tuovat turvaa meille kaikille.

Valtion talouden ratkaisut vaikuttavat myös Enonkosken kunnan tulevaisuuteen. Valtionosuuksia ja verotuloja on arvioitu kertyvän tulevina vuosina lähes saman verran kuin vuonna 2023. Kun palkkakustannukset ja yleinen kustannustason nousu otetaan huomioon, olemme vääjäämättä tilanteessa, jossa tulevat vuodet taloussuunnittelussa ovat haasteelliset. Kunnassa on kuitenkin hoidettu taloutta aikaisempina vuosina vastuullisesti, jolloin emme ole tilanteessa, jossa palveluita jouduttaisiin heti merkittävästi karsimaan tai jopa lakkauttamaan.

Talousarviossa ensi vuodelle ei ole merkittäviä muutoksia tulossa. Tulevaisuudessa muutokset koskevat mm. työllisyyspalveluita, jotka siirretään kuntien tehtäväksi vuonna 2025. Työelämäpalveluihin liittyy myös kuntouttava työtoiminta, joka on hallitusohjelmassa kirjattu palautettavaksi takaisin kuntien vastuulle hyvinvointialueilta. Aikataulu tämän osalta on vielä avoin. Työelämäpalveluiden yhtenä osana on yrittäjyys sekä koulutus. Tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän työvoimaa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja turvamaan – huolena kunnissa on työvoiman saanti.

Huolen aiheena on paitsi tuleva kuntatalous, myös Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys tulevina vuosina. Hyvinvointialueen tulisi turvata lähipalvelut Enonkoskella siten, että terveysaseman palvelut, sosiaalipalvelut ja ikääntyneiden palvelut olisivat kuntalaisia lähellä. Kuntalaisilla on oikeus saada tarvitsemansa sote-palvelut viiveettömästi lähipalveluina. Tällä osaltaan ennaltaehkäistään kalliimman erikoissairaanhoidon palveluihin hakeutumista – puhumattakaan inhimillisen kärsimyksen välttämisestä ja elämänlaadusta.

Enonkosken kunta on saanut myönteistä huomiota paitsi hyvästä taloudestaan, myös yhteisöllisyydestä, joka näkyy runsaana tapahtumatarjontana. Päävastuun tapahtumien järjestelyistä ovat kantaneet kunnan ohella aktiiviset yhdistys-, järjestö- ja yhteisötoimijat. Osoitan kiitokseni jokaiselle toimijalle, yhteistyötahoille sekä kaikille teille, jotka ovat osallistuneet tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Tulevaisuutta on kaikkien vaikeuksien keskellä nähdä valoisana, mutta toivottomuudelle ei tule antaa valtaa. Luotan suomalaisen yhteiskuntaan, sen päättäjiin ja asiantuntijoihin, että vaikeiden aikojen jälkeen edessä on parempia päiviä.

Toivotan kaikille kuntalaisille, kunnan henkilöstölle ja täällä vieraileville terveyttä ja turvallista vuotta 2024!

Enonkoski 28.11.2023      Minna Laurio, kunnanjohtaja



## 2. Yleinen talouden ja alueiden kehitys

### 2.1 Kansantalouden kehitys

Valtiovarainministeriön julkaisema Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027 syksy 2023 tuo esille, että hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027.

Tämä edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Myös hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti.

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden tasoa alentaa sote-uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten jälkikäteistarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut kasvavat noin 6,2 mrd. euroon, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa.

Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 2,5 mrd. euroa vuonna 2024. Valtionosuutta vähentävät sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta aiheutuva pysyvä vähennys on -224 milj. euroa. Tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan takautuvasti vuodelle 2023. Valtionosuuteen kohdistetaan tästä johtuen 112 milj. euron määräaikainen vähennys vuosille 2024 ja 2025. Valtionosuutta puolestaan lisäävät indeksikorotus (2,2 %), joka lisää valtionosuutta 53 milj. euroa. Vaikutus jää kuitenkin 24 milj. euroa tätä pienemmäksi, koska hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö. Lisäksi valtionosuutta lisäävät mm. tehtävämuutokset noin 9 milj. euroa, määräaikaisten vähennysten päätyminen noin 15 milj. euroa ja perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (3,5 milj. euroa).

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan poimintoja kuntatalouteen vaikuttavista toimista mm. osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus, vuonna 2024 määrärahalisäys on 50 milj. euroa mikä kohdistuu lähes kokonaan kuntiin.

Lisäksi valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman mukaisesti asteittain. Vuonna 2024 säästö on 10 milj. euroa josta 2,5 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjiltä vähennetään suoritteita siten, että niiden yhteenlaskettu euromäärä on noin -20,5 milj. euroa vuodesta 2024 lukien, mistä kuntiin kohdistuu arviolta 11,5 milj. euroa.

Muita poimintoja kuntatalouteen vaikuttavista toimista ovat mm. maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen.



## 2.2 Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön julkaisun mukaan kuntatalouden kehitysarvio on luonteeltaan painelaskelma, jossa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi julkisen talouden suunnitelmaan 2025–2027 sekä valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja vuoden 2023 lisätalousarvioihin sisältyvät kuntatalouteen vaikuttavat toimet.

Koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Palvelutarpeen laskua on hieman loivennettu painelaskelmassa, sillä monissa pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Vuosikatetta vahvistaa kuluvana vuonna soteuudistukseen liittyvät suuret verohännät. Vuosikatteen riittävät kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina (2024–2027), mutta eivät riitä nettoinvestointeihin. Vuosien 2024–2027 vuosikatetta laskevat viime keväänä ennustetusta muutokset valtionosuus- ja verotuloennusteissa. Hallituksen päätökset lisäävät kuntien tuloja hieman enemmän kuin menoja hallituskauden alkuvuosina, mutta niiden nettovaikutus koko kuntatalouteen on vuoden 2027 tasolla likimain kustannusneutraali.

Palvelutarpeen lasku haastaa kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen. Kuntatalouden menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys. Työkäisen väestön väheneminen heikentää osaavan työvoiman saatavuutta ja kuntien veropohjaa. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta jää painelaskelmassa negatiiviseksi vuosina 2024–2027.

Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla. Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat koko maan tasolla vuoteen 2026. Tarkastelukauden loppua kohden mentäessä kaikissa kuntakokoryhmissä on korotuspainetta. Isoin paine kohdistuu alle 5 000 asukkaan kuntakokoryhmiin.

Vuonna 2023 negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä laskee seitsemään kuntaan. Tulevina vuosina negatiivisten vuosikatteen kuntien määrä kasvaa - näistä suurin osa on alle 5000 asukkaan kuntia. Isoin muutos negatiivisen vuosikatteen kunnissa tapahtuu vuodesta 2023 vuoteen 2024 mentäessä, painottuen enimmäkseen pieniin kuntakokoryhmiin. Kehyskauden lopussa negatiivisen vuosikatteen kuntia on yhteensä 26.

## 2.3 Etelä-Savon maakunnan kehitysnäkymät

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisun ”Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2023:28” tuo esille, että Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi – luonnonvarat ja luontoarvot, niihin liittyvä osaaminen ja niiden kestävä hyödyntäminen. Nämä on valittu perustuen Etelä-Savon suhteelliseen kilpailuetuun Suomessa, Euroopassa ja maailmanlaajuisesti.

Venäjänsyön hyökkäyssota Ukrainaan ja rajan sulkeutuminen ovat aiheuttaneet matkailijavirtojen vähenemisen ja haasteita raakapuun saatavuudessa Etelä-Savossa. Energiakustannusten ja hintojen yleinen nousu, raaka-aineiden ja komponenttien saatavuusongelmat, logistiikan muutokset, kiihtyvä inflaatio ja taantumien pelko aiheuttavat epävarmuutta yritysten toimintaan ja kansalaisille.

Maakunnan väestö sekä vähenee että vanhenee. Ilmiöllä on vakavia seurauksia. Paikallismarkkinat heikkenevät, vaikka matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat erityisesti kesäkauteen



kysyntätilannetta parantavatkin. Markkinoiden heikko kehitys keskittää toimintoja entisestään, vähentää kilpailua sekä erikoistumisen mahdollisuuksia. Työpaikkakehitys on ollut noususuhdanteessakin laskevaa. Kuitenkin työvoiman saantivaikeudet haittaavat yritysten kasvua ja toimintaa. Sekä työikäisten että työllisten määrä laskee. Väestökehitys vaikuttaa myös julkisiin palveluihin. Edessä on näiden palvelujen (koulutus, sote ym.) sopeuttaminen, mikä vaikuttaa myös yksityisten palvelujen kysyntään.

Infrastruktuurin säilyttäminen nykytasollakin on haasteellista. Valtakunnallinen kilpailu julkisista investoinneista tulee olemaan kovaa, ja koko Itä-Suomella on vaikeuksia pärjätä siinä kilpailussa. Alueen kannalta erittäin tärkeää on Itä-Suomen raideliikenteen kehittäminen. Harvaan asuttu alue tarvitsisi uusia ratkaisuja logistisen kilpailukykyensä parantamiseen. Tietoliikenneinfrastruktuurissa kaupunkien keskustojen ulkopuolella on kuitenkin vain joitakin yksittäisiä saarekkeita, joissa maakunta voi katsoa olevansa kilpailukykyinen.

Alueen elinkeinorakenne on monipuolinen, yritykset ovat pääasiassa mikro- ja pienyrityksiä. Suurten veturiyritysten vähäinen määrä aiheuttaa osaltaan sen, että alueen TKI-toiminta ja keskimääräistä vähäisempää.

Helmikuussa 2023 julkistetun pk-yritysbarometrin mukaan eteläsavolaisilla yrityksillä on huonommat odotukset tulevaisuuden suhteen kuin naapurimaakunnissa tai maassa keskimäärin. Myös työllisyyden, liikevaihdon ja investointien arvon näkymät nähdään huonompina kuin maassa keskimäärin.

Etelä-Savossa käynnistyneissä tai valmistelussa olevissa yrityshankkeissa näkyvät vihreä siirtymä sekä satsaukset uusiutuvaan energiaan ja resurssitehokkuuteen. Eteläsavolaiset yritykset ovat keskittyneet digiosaamisen kehittämiseen, vihreään siirtymään ja toimintaympäristön muutoksien tuomiin haasteisiin, joihin lukeutuvat mm. Venäjän hyökkäyssota ja energian hinnan nousu. Eteläsavolaiset yritykset, etenkin matkailualalla, ovat kiinnittäneet huomiota energiatehokkuuteen ja kasvattaneet kiinnostusta muun muassa aurinkoenergiaa kohtaan.

Majoitus- ja ravitsemisalalta on poistunut koronapandemian aikana paljon työntekijöitä kouluttautumaan ja työhön muille aloille. Matkailualalla kausityövoiman saanti on edelleen haasteellista. Venäjän hyökkäyssota on vaikeuttanut myös maa- ja puutarhatalouden sekä metsänhoitotöiden kausityövoiman saantia.

Vuonna 2022 Etelä-Savossa yrityksillä oli vähiten rekrytointivaikeuksia koko maassa (44 %). Tämä käy ilmi Tilastokeskuksen ja TEM:n vuosittain toteuttama Työvoiman hankinta toimipaikoissa – selvityksestä. Yritysten rekrytointivaikeudet kasvoivat edellisvuodesta myös Etelä-Savossa, mutta osuus oli koko maan pienin ja ainoa alle 45 %:n.

## 2.4 Sote-uudistus

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Samalla niille siirtyi aiemmin kuntien ja kuntayhtymien järjestämismvastuulla olleet sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät. Suomi on jaettu 21 hyvinvointialueeseen. Poikkeuksena tästä on Helsingin kaupunki, jolla säilyi järjestämismvastuu edellä mainituissa tehtävissä. Tämän lisäksi HUS-yhtymällä säilyi järjestämismvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä alueellaan.

Hyvinvointialueiden rahoituksen riittämättömyys oli tiedossa jo vuonna 2022, kun hyvinvointialueita alettiin rakentamaan. Inflaatio on vaikeuttanut tilannetta entisestään ja monilla hyvinvointialueilla henkilöstön saatavuusongelmat sekä ostopalvelut ovat heikentäneet taloutta entisestään.





Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2024 on 24,1 miljardia euroa. Laskelma on päivitetty valtiovarainministeriön syksyn ennusteen mukaisella vuoden 2024 hyvinvointialueindeksillä. Hyvinvointialueiden indeksitarkistus vuodelle 2024 on 2,53 prosenttia ja sen vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen noin 593 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueindeksi tarkentui noin 0,8 prosenttiyksikköä kevään ennustetta alhaisemmaksi, mikä laski noin 180 miljoonaa euroa hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoitusta elokuussa julkaistuun arviolaskelmaan verrattuna. Vuoden 2023 rahoitusta korjaavaa kertakorvaus on noin 680 miljoonaa euroa. Kertakorvaus laski noin 19 miljoonaa euroa verrattuna elokuussa julkaistuun arviolaskelmaan kustannustietojen tarkentumisen myötä. Kertakorvauksesta maksettiin keväällä 2023 ennakkomaksuna 150 miljoonaa euroa. Kertakorvauksella korjataan hyvinvointialuekohtaista vuoden 2023 rahoitusta tammikuussa 2024 vastamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaisesti laskettua rahoitusta.

Hyvinvointialuekohtaiset siirtymätasaukset on päivitetty vastaamaan siirtyvää kustannusta. Hyvinvointialuekohtaisella siirtymätasauksella tasataan laskennallisesta rahoitusmallista aiheutuvaa muutosta suhteessa tehtävistä aiemmin vastanneiden alueen kuntien toteutuneisiin kustannuksiin. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma on päivitetty. Laskelmassa rahoitusta korotetaan ennustevuosille 2025–2030 hyvinvointialueindeksin uusimmalla koko maan hintaennusteella sekä THL:n aluekohtaisilla palvelutarpeen kasvuarvioilla. Rahoituksen uraan on viety myös jälkikäteistarkistus vuodelle 2025.

Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on hallitusohjelman mukaisesti tarkoitus säilyttää ennallaan vuosina 2023–2025. Hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehitystyön tavoitteena on sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituspohjan turvaaminen, mallin kannustavuuden parantaminen ja kustannustenhillinnän tukeminen. Muutoksia tehdään hallitusti ja ennakoitavasti, perustuslain mukaiset palvelut turvaten.

Hyvinvointialueiden rahoitusmalli perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijöihin, alueellisiin olosuhdetekijöihin, asukasmäärään sekä pelastustoimen osuuteen.

Hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi, jos myönnetyn rahoituksen taso muutoin vaarantaisi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien riittävien palvelujen saatavuuden. Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan ottaa ehtoja palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskien. Lisärahoitus ei korota sitä saaneen hyvinvointialueen seuraavan vuoden rahoitusta. Lisärahoitus ei myöskään vaikuta suoraan koko maan rahoituksen tasoon seuraavana vuonna, mutta se nostaa osaltaan jälkikäteen tehtävässä kustannusten tarkistuksessa huomioon otettavia hyvinvointialueiden toteutuneita kustannuksia.

Lisärahoitusta voidaan myöntää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Toistuva lisärahoituksen saaminen voi johtaa hyvinvointialueen arviointimenettelyyn (kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana).

## 2.5 Enonkosken kunnan väestötietoja ja taloudellinen tilanne

Enonkosken kunnan väestömäärä on vähentynyt 181 henkilöllä vuosien 2013–2022 välillä. Syyskuussa 2023 väestömäärä Enonkoskella oli 1 307 henkilöä. Väestöryhmien osuudessa nähdään kehitys väestön vanhenemisesta; ikääntyneiden osuus kasvaa ja nuorempien ikäryhmien vähenee.



Väestö 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Enonkoski	1522	1503	1473	1453	1416	1405	1361	1369	1362	1341

**Taulukko Enonkosken väestökehitys v. 2013–2022** ©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2023

Indikaattori ilmaisee kunnassa vakinaisesti asuvan väestön (miehet ja naiset yhteensä) lukumäärän vuoden viimeisenä päivänä. Ne henkilöt, joilla väestötietojärjestelmän mukaan oli kotipaikka Suomessa vuoden lopussa, kuuluvat väestöön kansalaisuudestaan riippumatta, samoin ne Suomen kansalaiset, jotka asuvat tilapäisesti ulkomailla.

Vuosi/ikäryhmä	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0–6-vuotiaat % väestöstä	6	6	6,1	6,3	5,6	5	4,6	4,5	4,9	5,1
7–14-vuotiaat % väestöstä	6,8	6,3	6,6	6,1	6,6	6,9	6,8	7,1	7,2	7,8
15–64-vuotiaat % väestöstä	56,1	54,2	52,3	52,2	50,6	50,2	50,7	50,0	48,8	48,4
65–74-vuotiaat % väestöstä	15,6	17,7	19	19	20,4	21	20,4	19,9	20	19,3
75–84-vuotiaat % väestöstä	11	11,4	11,4	11,5	11,7	11,8	12,2	12,6	13,2	13,6
85 vuotta täyttäneet % väestöstä	4,4	4,3	4,6	5	5,2	5,1	5,3	6,0	5,9	5,7

**Taulukko Enonkoski 0–85 vuotta täyttäneiden % -osuus väestöstä v. 2013–2022**

©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2023

Indikaattori ilmoittaa kunkin ikäryhmän osuuden prosentteina koko väestöstä (miehet ja naiset yhteensä) vuoden viimeisenä päivänä.

Vuosi/ikäryhmä	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0–6-vuotiaat lkm väestöstä	92	90	90	91	79	70	63	61	67	69
7–14-vuotiaat lkm väestöstä	104	95	97	88	93	97	93	97	98	105
15–64-vuotiaat lkm väestöstä	854	815	770	758	716	706	690	684	665	649
65–74-vuotiaat lkm väestöstä	238	266	280	276	289	295	277	273	272	259
75–84-vuotiaat lkm väestöstä	167	172	168	167	165	166	166	172	180	183
85 vuotta täyttäneet lkm väestöstä	67	65	68	73	74	71	72	82	80	76

**Taulukko Enonkoski 0–85 vuotta täyttäneiden lukumäärät väestöstä v. 2013–2022**

©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2023

Indikaattori ilmoittaa kunkin ikäryhmän osuuden lukumäärinä koko väestöstä (miehet ja naiset yhteensä) vuoden viimeisenä päivänä.





Yksi ikäpolitiikan käytetyimmistä käsitteistä on huoltosuhte. Huoltosuhteella (elatusuhde) ilmaistaan väestön vanhenemisesta johtuvaa ongelmaa. Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Huoltosuhte, demografinen	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>Enonkoski</b>	78,2	84,4	91,3	91,7	97,8	99	97,2	100,1	104,8	106,6
<b>Koko maa</b>	55,8	57,1	58,2	59,1	60,1	60,8	61,4	61,9	62,4	62,3

#### Taulukko Huoltosuhte, demografinen Enonkoskella ja koko maassa vuosina 2013–2022

©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2023

Tilastokeskus on julkaissut uusia kuntakohtaisia väestöennusteita lokakuussa 2021. Väestöennuste kuvaa tulevaa väestönkehitystä. Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena. Kunnittaisia ennusteita laskettaessa tuotetaan myös ns. omavaraislaskelma, joka kuvaa, millainen väestönkehitys olisi ilman muuttoliikettä.

Ennusteen mukaan kunnan ja vuonna 2030 enonkoskelaisia on 1 230 henkilöä, mikäli väestökehitys jatkaa nykyisellä tavalla. Ennusteen mukaan Enonkoskella syntyy noin 6 lasta/vuosi seuraavien kahdenkymmenenvuoden aikana.

Väestö 9/2023	Vuosi	2025	2030	2035	2040
1307	<b>Väestöennuste</b>	1300	1230	1158	1099

#### Taulukko Enonkosken kunnan väestönkehityksen ennuste 2025–2040. Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 30.9.2021

ELY-keskus ja TE-palvelut julkaisivat Etelä-Savon työllisyyskatsauksen syyskuussa 2023, josta ilmenee, että Enonkoskella työttömiä työnhakijoita oli 34 henkilöä (34 henkilöä syyskuu 2022) ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,5 % (6,2 % syyskuu 2022). Alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärää ei ilmoiteta, jos luku on alle viisi henkilöä. Syyskuun 2023 lopussa pitkäaikaistyöttömien (työnhakija, jonka työttömyys kestänyt vähintään vuoden) lukumäärä oli 13 henkilöä (12 henkilöä syyskuu 2022).



Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nettokustannukset yhteensä, 1000 euroa	9 024	9 229	9 642	9 222	10 058	10 175	9 922	9 607		
Lainakanta, euroa/ asukas	499	452	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuosikate, euroa/asukas	561	571	591	757	456	241	600	1 097	1 330	989
Vuosikate, % poistoista	258	207,7	170,5	215,7	125,9	57,0	124,7	262	318,5	243,1
Verotulot, euroa / asukas	2 784	2 923	3 276	3 127	3 427	3 189	3 463	3 391	3 689	3 846
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas	3 419	3 458	3 460	3 597	3 723	3 797	3 855	4 196	4 091	4 504
Valtionosuudet % nettokustannuksista	57,7	56,3	52,9	56,7	52,4	52,4	52,9	59,8	58,7	57,5

**Taulukko Enonkosken kunnan talouden tunnuslukuja v. 2013–2022 ©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2023**

Enonkosken kunta teki vuonna 2022 ylijäämäisen tuloksen. Tulos oli 780 587 euroa (+1 242 769 euroa v. 2021) ylijäämäinen. Vuosikate heikkeni hieman edellisestä vuodesta ollen 1 326 074 euroa (1 811 452 euroa v. 2021). Vuoden 2022 vuosikate kattoi yli puolet vuosipoistoista – 545 486 euroa, tunnusluku v. 2022 vuosikate/poistot oli 243,1 % (318,5 % v. 2021). Vuosikatteen tulisi olla vähintään vuosipoistojen suuruinen.

## 2.6 Vuoden 2024 talousarvioesityksen lähtökohtia

Enonkosken kunnan vuoden 2024 talousarvio ja -suunnitelma 2025–2026 perustuvat kuntastrategiaan 2022–2025 ja 13.12.2022 (§ 46) valtuustoon hyväksymään vuoden 2023 talousarvioon, taloussuunnitelmaan 2024–2025, sekä vuoden 2023 toteumaan. Kunnanhallitus on kokouksessaan 5.9.2023 (§ 204) hyväksymässään talousarvioraamissa 2024 päättänyt, että hallintokunnat laativat talousarvion niin, että sitovuustason (tulosalue) mukainen raamin ylitys on erikseen perusteltava ja sen on lähtökohtaisesti perustuttava esimerkiksi kuntaa sitovaan sopimukseen (hankintasopimus tmv.) tai sen on edistettävä kuntastrategian toteuttamista.

Kuntien verotulojen ennustekehikko on Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatima ennuste koko maan kuntien verotulojen kehityksestä. Veroennustekehikkoa päivitetään noin 3–5 kertaa vuodessa. Kunnallisveron osalta veroennustekehikon perustana toimii Verohallinnon julkaisema verotilasto. Lisäksi on tukeuduttu Verohallinnon tilityserittelyihin sekä Verohallinnon ennakkotietoihin. Yhteisöveroä koskevat tiedot on saatu Verohallinnon julkaisemista tilastoista ja tilityserittelyistä. Kiinteistöveron osalta on tukeuduttu Verohallinnon kiinteistötietoihin.

Veroennustekehikon lokakuun 2023 päivitys perustuu osin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Kunnallisveroennusteen osalta hallituksen esittämät veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa vajaalla 40 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Tästä vajaa 30 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista. Petteri Orpon hallitus on esittänyt mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuuksiin. Näin ollen työttömyysturvaetuedet pienenevät selvästi, ensi vuonna lähemmäs 17 prosenttia. Edellä



esitetyt arviot pienentävät kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla ensi vuonna.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 80 miljoonalla eurolla.

Yhteisö- ja kiinteistöveroennusteen osalta kesäkuusta alkanut yhteisöveron verovuoden 2023 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä merkittäviä piristymisen merkkejä. Työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksujen alentaminen nostaa myös yhteisöveron tuottoa, arviolta vajaalla 30 miljoonalla eurolla per vuosi.

Kiinteistöveroennusteessa on huomioitu hallitusohjelmassa esitetty maapohjan eriytetty kiinteistöveroprosentti, jonka alarajaksi on esitetty 1,30 %. Ehdotettu muutos nostaa kiinteistöveron maksettavaa ja tilitettävää veroa ensi vuodesta alkaen noin 100 miljoonalla eurolla per vuosi.

Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennettiin vuodelle kuluvalle vuodelle 12,64 prosenttiyksiköllä. Näin ollen tuloveroprosentit ovat tällä hetkellä prosentin sadasosan tarkkuudella. Vuoden 2024 tuloveroprosentit tulee määrätä ja ilmoittaa 0,10 %-yksikön tarkkuudella, eli näin ollen kaikkien kuntien tuloveroprosentit muuttuvat.

Enonkosken kunnanvaltuuston 14.11.2023 vahvistamilla veroprosenteilla Enonkosken kunnan kunnallisverotulojen ennakkoidaan vuonna 2024 nousevan noin 0,9 % vuoden 2023 kunnan oman talousarvion ennustetusta tasosta (1 654 000 euroa → 1 669 000 euroa) eli noin 15 000 euroa. Vastaavasti yhteisöveron ennustetaan laskevan vuoden 2023 talousarvion ennusteesta noin 17,6 % (573 000 euroa → 472 000 euroa) eli 101 000 euroa vähemmän.

Kiinteistöveron osalta ennakkoidaan verotulokertymän olevan vuonna 2024 noin 618 000 euroa eli noin 67 000 euroa enemmän kuin oma vuoden 2023 talousarvion ennuste (551 000 euroa). Kokonaisuudessaan verotulojen osalta on noin 0,7 % (n. 19 000 euroa) pienempi vuonna 2024 verrattuna vuoden 2023 talousarvion ennusteeseen (2 778 000 euroa → 2 759 000 euroa.)

Talousarviossa on huomioitava, että em. verojen kertymistä on verrattu vuoden 2023 kunnan talousarvion lukuihin, joka on laadittu syksyllä 2022. Veroennustetta on päivitetty vuoden 2023 aikana neljä kertaa ja oheisesta taulukosta näkyy ennusteet tilanteen lokakuun 2023 mukaan, jolloin on tehty viimeisin päivitys kuntien verotulojen ennustekehikkoon. Näitä lukuja vertailtaessa kokonaisuudessaan verotulojen osalta olisi noin 3,4 % (noin 96 000 euroa) pienempi vuonna 2024 verrattuna vuoden 2023 ennusteeseen (2 855 000 euroa → 2 759 000 euroa).

<b>Yhteenveto</b>						
<b>TILIVUOSI</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2023**</b>	<b>2024**</b>	<b>2025**</b>	<b>2026**</b>
<b>Verolaji</b>						
Kunnallisvero	3 513	3 684	1 731	1 669	1 735	1 769
<i>Muutos %</i>	1,2	4,9	-53,0	-3,6	4,0	1,9
Yhteisövero	973	906	539	472	506	516
<i>Muutos %</i>	43,1	-6,9	-40,5	-12,4	7,1	2,1
Kiinteistövero	539	568	585	618	619	619
<i>Muutos %</i>	9,9	5,4	3,1	5,5	0,3	0,0
<b>VEROTULO KIRJATTAVA</b>	<b>5 025</b>	<b>5 157</b>	<b>2 855</b>	<b>2 759</b>	<b>2 861</b>	<b>2 905</b>
<i>Muutos %</i>	8,2	2,6	-44,6	-3,4	3,7	1,5

**Taulukko Enonkosken kunnan verotulojen ennustekehikko 2021–2026, Kuntaliitto lokakuu 2023.**



TILIVUOSI	ENONKOSKI TA 2023	VM VERO- ENNUSTE 2023	VM VERO- ENNUSTE 2024
<b>Verolaji</b>			
Kunnallisvero	1 654 000	1 731 000	1 669 000
Yhteisövero	573 000	539 000	472 000
Kiinteistövero	551 000	585 000	618 000
<b>VEROTULOT</b>	<b>2 778 000</b>	<b>2 855 000</b>	<b>2 759 000</b>

**Taulukko Enonkosken kunnan verotulot talousarvio 2023 ja ennustekehikko v. 2023–2024,**  
Kuntaliitto lokakuu 2023.

Valtiovarainministeriö on lokakuussa 2023 päivittänyt uudet valtionosuuslaskelmat vuodelle 2024. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituslaskelmat sisältävät päivittyneen tiedon kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta sekä sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavista rahoituseristä vuodelle 2024.

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi.

Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta.



Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriyttynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksen rahoittamiseksi kunnilta siirretään yhtä paljon tuloja kuin siirtyvät palvelut maksoivat ennen uudistusta. Kuntien valtionosuuksista leikattiin uudistuksen rahoittamiseksi kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihtelee.

Valtionosuusjärjestelmään lisättiin toistaiseksi pysyvänä sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus.

Vuonna 2024 Enonkosken kunnan peruspalvelujen valtionosuus marraskuun ennakkotiedon mukaan on 1 411 990 euroa ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on 557 868 euroa ja muiden opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet (v. 2023) ovat -346 769 euroa eli valtionosuudet yhteensä ovat 1 623 089 euroa. Vuonna 2024 veromenetysten kompensaaion ennuste on 299 231 euroa. Valtionosuudet ja veromenetysten kompensaaiot ovat ennusteen mukaan yhteensä 1 922 320 euroa.

VM:n laskelmien mukaan verrattuna vuotta 2023 vuoteen 2024 valtionosuuksissa on lisäystä noin 40 000 euroa (n. 2 %). Vuoden 2024 valtionosuus asukasta kohden on noin 1 433 euroa (ilman kotikuntakorvauksia). Enonkosken kunnan talousarvioon vuodelle 2023 valtionosuuksia oli ennakoitu saatavan yhteensä 1 880 880 euroa. Valtiovarainministeriön laskelma kuntien valtionosuuksista syyskuulta 2023 osoittaa, että Enonkosken kunnalle valtionosuuksia maksettaisiin 1 872 300 euroa vuonna 2023.

Valtionosuudet	TP 2022	Kunnan TA 2023	Vuosi ennuste 2023 syyskuu (VM/KL)	Ennuste 2024 lokakuu (VM)
Peruspalvelujen valtionosuus	4 232 071	1 524 332	1 524 332	1 411 990
Valtionosuuksien tasaus	1 146 888	395 478	395 478	557 868
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-336 335	-336 335	-346 769	-346 769
Veromenetysten kompensaaio	996 976	297 799	299 259	299 231
<b>Valtionosuudet yhteensä</b>	<b>6 039 600</b>	<b>1 880 880</b>	<b>1 872 300</b>	<b>1 922 320</b>

**Taulukko Valtionosuudet TP2022 - ennuste 2024.** Enonkosken kunta ja VM/Kuntaliitto. Lokakuu 2023.

Kuntatyönantaja ja kunta-alan pääsopijajärjestöt pääsivät keväällä 2022 erillissopimukseen kunta-alan uusista työ- ja virkaehtosopimuksista vuosille 2022–2025. Kuntien ja kuntayhtymien lisäksi ratkaisua sovelletaan myös hyvinvointialueilla työskentelevään ja niille palkattavaan henkilöstöön.

Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.



Kustannukset nousevat vuonna 2024 keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia. Vuodelle 2024 palkkoihin tehdään ennakkoarvion mukaan noin 3 %:n korotus, samoin henkilöstön sivukuluihin ja eläkkeisiin tehdään korotukset.

Enonkosken kunnan talousarvion suunnittelu perustuu tällä hetkellä arvioitavissa oleviin tietoihin ja oletuksiin yleisestä talouskehityksestä sekä kuntien ja valtion kustannusjaosta. Enonkosken kunnalla on edelleen keskeisenä tavoitteena peruspalveluiden tuottaminen kuntalaisille laadukkaasti ja taloudellisesti sekä kunnan strategisten tavoitteiden toteutuminen. Mikäli yleisessä talouskehityksessä tai hallitusohjelman toteutuksessa tulee esille merkittäviä linjauksia tai päätöksiä, talousarvion raamia on tarkistettava uudelleen vuoden 2024 aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten siirtyessä hyvinvointialueelle kunnan talousarvioon tuli jo vuonna 2023 merkittäviä muutoksia sekä palvelujen ostoihin, mutta samalla myös verotuloihin sekä valtionosuuksiin. Terveystalouden palveluista kunnan vastuulle jäi edelleen ympäristöterveydenhuollon palvelut, jotka Savonlinnan kaupunki tuottaa kunnalle isäntäkuntamallilla. Kunnan vastuulle jää edelleen terveyden- ja hyvinvoinnin edistäminen.

Enonkosken kunta on ottanut työelämäpalvelut hoitoonsa vuoden 2019 alusta ja mallia tulee edelleen kehittää siten, että erityisesti työelämäpalveluiden tarjontaa kohdennetaan niihin henkilöihin, joilla on vaikeuksia työllistyä ns. vapaille markkinoille, takana on pitkä työttömyys tai jotka ovat alle 25-vuotiaita sekä niihin henkilöihin, joista kunta maksaa ns. työmarkkinatuen kuntaosuutta. Tähän työhön tarvitaan apua myös Kelalta, TE-toimistolta ja TYP:stä. TYP-palvelut siirtyivät Etelä-Savon hyvinvointialueen vastuulle sote-uudistuksen myötä vuoden 2023 alusta lähtien. Samoin Etelä-Savon hyvinvointialueelle siirtyi vuoden 2023 alusta kuntouttava työtoiminta, jonka osalta on hallitusohjelmaan kirjattu, että palvelu siirtyy takaisin kunnille, mutta aikataulu on vielä on avoin.

Huomioitavaa tulevaisuudessa on, että vuonna TE2024 uudistuksen myötä TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta lähtien. Tavoitteena, on että TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja. Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus.

Lain mukaisesti kunnat voivat järjestää palvelut itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle vastuukuntamallilla tai kuntayhtymälle (Kuntalaki 8 §). Kunnat, joissa työvoima ylittää 20 000 henkilöä, voivat järjestää palvelu itse. Mikäli kunnan työvoima alittaa 20 000 henkilöä, kunnan tulee perustaa yhden tai useamman kunnan sisältävä työllisyysalue. Lain mukaan työllisyysalueen tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue sekä siihen tulee lähtökohtaisesti sisällyttää alueen keskuskaupunki. Työvoimapalvelualueen järjestämisvastuu voidaan myöntää poikkeusluvalla alle 20 000 työvoimapohjan omaavalle alueelle.

Savonlinnan seudun työssäkäyntialueen kunnista Savonlinnan, Enonkosken, Sulkavan ja Rantasalmen työvoiman määrä oli 16 637 henkilöä. Työvoimapohja ei siis kata lain määrittämää kriteeriä, mutta poikkeusluvan hakeminen on mahdollista. Lainsäädännön mukaan poikkeusluvan perusteena voi olla se, että kaksi työssäkäyntialuetta jouduttaisiin yhdistämään yhteen työllisyysalueeseen. Lisäksi poikkeuslupaa perustellaan pitkillä välimatkoilla ja saaristoisuudella. Koska Savonlinnan seutu täyttää poikkeusluvan ehdot selkeästi näiden kahden kriteerin osalta ja työvoiman määrä on suhteellisen lähelle lainsäädännön alarajaa 20 000, on perusteltua hakea poikkeuslupaa alueen omalle työssäkäyntialueelle. Järjestämissuunnitelma on laadittu yhteistyössä





seudun kuntien kanssa. Järjestämissuunnitelman ja palvelujen suunnittelun lähtökohtana on alueen elinkeinoelämän ja asiakkaiden tarpeet sekä koko seudun elinvoimaisuuden vahvistaminen.

Enonkosken kunta on Savonlinnan kaupungin sekä Sulkavan ja Rantasalmen kuntien kanssa hakenut poikkeuslupaa Työ- ja elinkeinoministeriöltä syksyllä 2023 Savonlinnan seudun työssäkäyntialueen muodostamiseksi.

Investoinneissa on huomioitu kunnan välttämättömät investointitarpeet tulevalle vuodelle 2024 sekä taloussuunnitelmavuosille 2025–2026.

Talousarvion valmistelussa käytettiin seuraavia veroprosentteja; tuloveroprosentti 8,40 %, yleinen kiinteistöveroprosentti 1,0 % (rakennukset) ja 1,30 % (maapohja) ja vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti 0,70 %.

Vuosikate on 277 402 euroa (559 613 euroa vuonna 2023). Vuosikate ei kata suunnitelman mukaisia poistoja, jotka ovat arvioitu 634 358 euroa (585 493 euroa vuonna 2023).

## 2.7 Käyttötalous (ulkoinen)

Ulkoiset toimintakulut ovat noin 6,1 miljoonaa euroa ja ulkoiset toimintatuotot ovat 1,6 miljoonaa euroa.

Toimintakulut nousevat noin 300 000 euroa verrattuna vuoteen 2023. Nousu toimintakuluissa selittyy henkilöstökustannusten nousulla. Suurin menokohta talousarviossa ovat henkilöstökulut, noin 3,1 miljoonaa euroa. Kunnan omasta toiminnasta sivistystoimen toimintakulut ovat noin 2,7 miljoonaa euroa. Toimintatuottoja on arvioitu saatavan lähes saman verran kuin vuoden 2023 talousarviossa.

## 2.8 Enonkosken kunnan investoinnit vuodelle 2024

Talousarviovuodelle esitetään 766 500 euron nettoinvestointeja. Esityksessä suurimmiksi investoinneiksi esitetään mm. koulun ikkunoiden uusiminen ja Kuusitien, Rantakujan sekä Mäntysalontien peruskorjausinvestoinnit.

Talousarviovuoden investoinnit pyritään rahoittamaan suunnitelman mukaan pääosin kunnan kassavaroilla ja talousarvioon ei ole tehty lainavarausta vuodelle 2024. Tarkempi luettelo investoinneista liitteenä.

## 2.9 Tulojakauma 2024 (ulkoinen)

Verotulojen arvioidaan laskevan noin 0,68 % vuoden 2023 talousarviosta, valtionosuustulojen nousevan 2,23 % ja toimintatuottojen laskevan 3,47 %.



<b>TULOJAKAUMA 2024</b>			
	<b>TA 2023</b>	<b>TA 2024</b>	<b>Muutos %</b>
	<b>1 000 e</b>	<b>1 000 e</b>	
Verotulot	2 778	2 759	-0,68 %
Valtionosuudet	1 880	1 922	2,23 %
Toimintatuotot	1 614	1 558	-3,47 %
Rahoitustuotot	119	142	19,33 %
<b>Yhteensä</b>	<b>6 391</b>	<b>6 381</b>	

### 3. Kunnan kehittämisen lähtökohtia

#### 3.1 Verotus, taksat ja valtionosuudet

Talousarvio 2024 on laadittu Enonkosken kunnanvaltuuston 14.11.2023 vahvistamalla 8,40 kunnallisella tuloveroprosentilla ja seuraavilla kiinteistöveroprosenteilla:

- yleinen kiinteistöveroprosentti (rakennukset) 1,00
- yleinen kiinteistöveroprosentti (maapohja) 1,30
- vakituiset asuinrakennukset 0,70
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,30
- yleishyödylliset yhteisöt 0,00
- rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 2,00

#### 3.2 Lainoitukset

Lainaa ei ole suunniteltu otettavaksi talousarviovuonna 2024 eikä suunnitelmavuosille 2025–2026.

#### 3.3 Tulevaisuus

Enonkosken kunnan tulevaisuuden kuvaan vaikuttaa merkittävästi maailman tilanne sekä valtiontalous. Enonkosken kunnan tulo-rahoitus muodostuu edelleen pääasiassa verotuloista ja valtionosuuksista. Sote-uudistuksen myötä kunnasta poistui vuoden 2023 alusta merkittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannuksia, mutta vastaavasti muutokset näkyivät myös verotuloissa sekä valtionosuuksissa.

Suurimpia haasteita tulevaisuudessa pienten kuntien osalta tulee olemaan mm. verotulojen kehitys, johon vaikuttavat mm. työkäisten määrä ja työllisyysaste. Samoin lapsiperheiden määrä kunnassa vaikuttaa perusopetukseen ja sitä kautta valtionosuuksiin. Tulevaisuudessa haasteena on myös ammattitaitoisen työvoiman saanti kunta-alan tehtäviin.

Pienen kunnan tulee edelleen täyttää samat lainsäädännölliset vaatimukset kuin isommankin mm. kirjanpidon, henkilöstöhallinnon, kuntien tilastoinnin, tietoteknisten ratkaisujen ja ohjelmistojen osalta. Kunnan näkökulmasta haasteena on nyt ja tulevaisuudessa osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus, jolla palvelut kuntalaisille voidaan turvata.



### 3.4 Seuranta

Kunnan taloussuunnitelmassa näkyvät toiminta-ajatukset ja palvelusuunnitelmat, strateginen päämäärä, strateginen tavoite, hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari vuodelle 2024.

Seuranta tapahtuu edellä olevien tasojen mukaisina 30.4., 31.8., ja 31.12. tilanteista annettavilla seurantaraporteilla, joista näkyy toiminnan ja talouden kehittyminen. Tavoitteita ja mittauksia on kehitetty vuoden 2020 talousarvion valmistelusta lähtien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen perusteella. Tarkastuslautakunta seuraa tavoitteiden toteutumista ja antaa tilintarkastuksen yhteydessä selvityksen toteutumisesta.

### 3.5 Riskienhallinta

Kuntalain (410/2015) 39 § mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Näin pyritään varmistamaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan laillisuudesta. Riski tarkoittaa mahdollisuutta vaaraan, tappioon tai vastoinkäymiseen, joka voi olla taloudellinen, operatiivinen tai aineeton – ns. maine- tai yksilöriski.

Kuntakonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään - strategiset, taloudelliset, toiminnalliset ja vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä.

Konsernihallintoon kuuluvat kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevat palvelut, ympäristöterveydenhuolto, maankäytön hallinta sekä kunnan elinvoimaisuutta ja työllisyyttä tukevat palvelut. Siksi konsernihallinnon onnistuminen omassa toiminnassaan ja konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta. Konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Vuodelle 2024 asetetut tavoitteet ovat toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin erityisesti henkilöresurssit ovat rajalliset. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason saavuttamiseen.

Konsernihallinnon merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi.



Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1–3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Päätösten lainmukaisuus, lainsäädännön muutokset jäävät huomioimatta.	Taloudelliset seuraukset, oikeusvastuut, imagohaitta.	3	Laki- ja sääntömuutosten seuraaminen, koulutus.	Kunnossa.	Jatkuva.
Tietojärjestelmät (IT-palvelujen jatkuvuus, datan häviäminen tai vahingoittuminen, sovellusten toimimattomuus, ulkoiset uhat)	Palvelutuotannon vaarantuminen, hidastuminen, loppuminen, asianhallintajärjestelmä (vaikutus päätöksentekoon), rahaliike, ohjelmat, sovellukset jne. eivät toimi, tietovuodot.	2	Asianhallinta järjestetty asianmukaisesti, käyttäjäoikeushallinta, sopimukset, tietoverkkojen hallinta, tietoturvakoulutukset.	Kunnossa.	Jatkuva.
Henkilöstö (saatavuus, osaaminen, liika työkuorma)	Palvelutuotannon ja päätöksenteon ja vaikeutuminen, hidastuminen tai vaarantuminen. Henkilöstön kuormittuminen, terveysperusteisten poissaolojen lisääntyminen.	3	Osaavien sijaisten saatavuuden turvaaminen mm. koulutuksella, varahenkilöjärjestelmällä. Henkilöstön koulutus, tyky-toiminta, yhteistyö tth:n kanssa. Myönteinen työantajakuva.	Kesken.	Jatkuva.
Talous	Talouden tasapainon romahtaminen.	2	Talouden toteuman seuranta, ennakointi, pienet laina- ja takausvastuut, matalariskiset sijoitukset.	Kunnossa.	Jatkuva.

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

Vuoden 2024 talouden ja toiminnan arvioinnin yhteydessä hallintokunnat antavat raportin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toteutumisesta. Talousarviossa on puolestaan pyritty kartoittamaan ja tunnistamaan kunnan toiminnan ja talouden kannalta merkittävimpiä riskejä hallintokunnittain. Riskienhallintalomakkeelle on listattu erilaiset strategiset, toimintaan, talouteen ja vahinkoihin liittyvät riskit, niiden suuruus, seuraukset ja tarvittavat toimenpiteet, sekä hallinnan aikatauluttaminen ja seuranta.

### 3.6 Sitovuus

Avaintulokset ja vastualueet ovat sitovia, ellei toisin ole mainittu kyseessä olevassa kohdassa. Vastuualueiden toimintakate on sitova valtuustoon nähden. Poikkeamiseen tulee olla perusteltu syy ja lisämäärärahaa täytyy hakea kunnanvaltuustolta hyvissä ajoin. Määrärahoihin liitetyt perustelut ovat myös sitovia siltä osin kuin ne on mainittu. Investointien sitovuustaso on nettokustannukset investointihankkeittain.



### 3.7 Yhteistoiminta

Enonkosken kunta tekee yhteistyötä mm. seuraavien tahojen kanssa:

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut, Etelä-Savon hyvinvointialue
2. Maakunnan yleinen kehittäminen, maakuntatasoinen maankäytön suunnittelu, maakunnan edunvalvonta, Etelä-Savon maakuntaliitto
3. Ympäristöterveydenhuollon palvelut, Savonlinnan kaupunki
4. Enonkosken kunnan henkilöstö- ja taloushallinnon palvelut, Sarastia Oy
5. Aloittavien yritysten neuvonta ja kehittämishankkeet, Itä-Savon Uusyrityskeskus
6. Toisen asteen ammatillinen koulutus, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä (Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto Samiedu)
7. Maaseutuviranomaispalvelut, Savonlinna kaupunki, Itä-Savon maaseututoimi
8. Valtionhallinnon alueelliset toimeenpano- ja kehittämistehtävät, Etelä-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
9. Suomen lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtävät, Itä-Suomen Aluehallintovirasto (AVI)
10. Tietosuojavastaava, Savonlinnan kaupunki
11. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), Etelä-Savon hyvinvointialue
12. Maaseudun paikallinen toimintaryhmä (Leader-toiminta) SavonLuotsi Leader ry
13. Tietotekniikkalaitteistot ja -ratkaisut, Frendy Oy
14. Enonkosken kunnan www-sivujen ratkaisut, Digitoimisto Digitaal Oy
15. Kansalaisopistopalvelut, Linnalan Settlementti ry
16. Hankintatoimen palvelut, Savonlinnan kaupungin hankintatoimi
17. Koloveden luontotupa, Enonkosken 4H-yhdistys ja Metsähallitus Järvi-Suomen luontopalvelut
18. Kaukolämmön tuotanto, Pro Pellet Oy
19. Löytöeläimet, Eläinsuojeluyhdistys Elämänlanka ry
20. Tapahtumayhteistyö, mm. Jäälinna ry, Eläköön Enonkoski ry, Kulttuuriosuuskunta Vehrä, Enonkosken Yrittäjät ry, muut yritykset, yhdistykset ja järjestöt



#### 4. Henkilöstö

Henkilöstömenot ovat vuoden 2024 talousarviossa noin 3,1 miljoonaa euroa, sisältäen myös luottamushenkilöiden palkkiot. Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstömenojen osuus on noin 2,9 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee noin 10,4 %:n nousua vuoteen 2023 verrattuna.

<b>Enonkosken kunnan henkilötyövuodet</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>
<b>Sivistystoimi</b>				
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1
hallintosihteeri		0,4	0,4	0,4
kirjastovirkailija + oppisopimus	1,5	1,65	1,65	1,65
lehtori	4	4	4	4
luokanopettaja	8	7	7	7
erityisopettaja	1	1,5	1,5	1,5
ma. tuntiopettaja		1,5	1,5	1,5
koulunkäynninohjaaja	3,35	3,43	3,43	3,43
päiväkodin johtaja	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen opettaja	2	3	3	3
varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	6,84	6,47	6,47	6,47
päiväkodin ryhmäavustaja	1	0,65	0,65	0,65
henkilökohtainen avustaja	0,26	1,56	1,56	1,56
ravitsemistyöntekijä oppisopimus	0,5	1	1	0,5
ruokapalveluvastaava	1,3	1	1	1
ravitsemistyöntekijä	2	2,4	2	2
keittiö- ja kouluavustaja	0,22	0	0	0
<b>yhteensä</b>	<b>34,97</b>	<b>38,56</b>	<b>38,16</b>	<b>37,66</b>
<b>Vapaa-aikatoimi</b>				
toimistosihteeri	0,2	0,2	0,2	0,2
liikunta- ja hyvinvointiohjaaja (ent. liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä)	1	1	1	1
liikuntapaikkojen hoitaja	1	0,7	0,7	0,7
nuorisotyöntekijä (ent. nuorisotilan iltavalvoja)	0,43	0,43	0,43	0,43
kausiapulainen	0,4	0,4	0,4	0,4
<b>yhteensä</b>	<b>3,03</b>	<b>2,73</b>	<b>2,73</b>	<b>2,73</b>
<b>Tekninen toimi</b>				
kunnaninsinööri	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1
vesilaitoksen vastaava hoitaja	1	1	1	1
kiinteistönhoitaja/laitosmies/rakennusmies	2,3	2,3	2,3	2,3
kiinteistönhoitaja/yleiset alueet	1,5	2	2	2
siistijä	4	4	4	4
kiinteistönhoitaja oppisopimus		1	1	0
<b>yhteensä</b>	<b>10,8</b>	<b>12,3</b>	<b>12,3</b>	<b>11,3</b>





<b>Yleishallinto</b>				
kunnanjohtaja	1	1	1	1
hallintosihteeri		0,6	0,6	0,6
toimistosihteeri	1,8	1,8	1,8	1,8
<b>yhteensä</b>	<b>2,8</b>	<b>3,4</b>	<b>3,4</b>	<b>3,4</b>
<b>Elinkeinotoimi</b>				
elinvoimakoordinaattori	1	1	1	1
työnsuunnittelija	1	0,7	0,7	0,7
<b>yhteensä</b>	<b>2</b>	<b>1,7</b>	<b>1,7</b>	<b>1,7</b>
<b>Kunnan henkilöstö yhteensä</b>	<b>53,6</b>	<b>58,69</b>	<b>58,29</b>	<b>56,79</b>
<b>Työllistetyt</b>				
Sivistystoimi	0,52	0,85	0,85	0,85
Vapaa-aikatoimi				
Tekninen toimi	1	1	1	1
Yleishallinto	1	1	1	1
Elinkeinotoimi				
<b>yhteensä</b>	<b>3,25</b>	<b>2,85</b>	<b>2,85</b>	<b>2,85</b>
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>56,85</b>	<b>61,54</b>	<b>61,14</b>	<b>59,64</b>



## 5. Enonkosken kunnan kuntastrategia 2022–2025

### 5.1 Kuntastrategia ja toimeenpano-ohjelma

Kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon: 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen; 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen; 3) kunnan tehtäviä laeissa säädetty palvelutavoitteet; 4) omistajapolitiikka; 5) henkilöstöpolitiikka; 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet; 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Strategian toteuttamisohjelmat ja niiden mukaiset toimenpiteet ovat poikkihallinnollisia ja koskettavat kaikkia tai useita kunnan toimialoista. Niiden laatiminen ja toteuttaminen edellyttää monitoimijaisuutta sekä verkostoitumista sekä kunnan sisällä että usein myös kuntaorganisaation ulkopuolella.

Kuntastrategia ja sen toteuttamisohjelmat ovat taloussuunnitelman perusta ja samalla ohjeistus talousarvion laadinnalle. Näin ollen strategia valutetaan käytäntöön talousarvion kautta vuosittaisiin toiminnan ja talouden tavoitteisiin.

Uusi Enonkosken kunnan kuntastrategia 2022 - 2025 hyväksytty kunnanvaltuuston 14.12.2021 (§ 55) kokouksessa. Kuntastrategia toimeenpano-ohjelma on hyväksytty kunnanhallituksen 6.9.2022 (§ 184) kokouksessa.

**Enonkosken kunnan kuntastrategia 2022-2025**

**Visio** *Liikuttavan onnellinen Enonkoski*

**Arvot**

**Annamme ideoita**

- Osallistuva ideointikulttuuri kuntalaisille, henkilökunnalle ja luottamushenkilöille
- Ideoiden vastaanottamisen taidot
- Ideoiden käsittelyn vahvistaminen

**Teemme yhteistyötä**

- Asiakkaan, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden välinen yhteistyö
- Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö
- Verkostoituva elinkeino yhteistyö

**Olemme luotettavia**

- Avoimuus ja ajoissa aloittaminen
- Lupausten pitäminen ja päätöksiin sitoutuminen
- Turvallisuuden vaaliminen
- Taloudellinen luotettavuus

**Elinvoimaisen Enonkosken päämäärät ovat**

**Enonkoski näkyy ja kuuluu**

Jatkamme myönteisen kuntakuvan välittämistä itsestämme ja toiminnastamme niin kuntalaisille, vapaa-ajan asukkaalle kuin kunnassa vierailuille. Vaalimme elinvoimaamme, rikasta tapahtumatarjontaan sekä tiedotamme aktiivisesti tapahtumistamme ja käyntikohteistamme.

**Aktiiviset kuntalaiset**

Täällä on tilaa luovuudelle! Kunta tukee yhdistyksiä ja yhteisöjä toiminnassaan ja tapahtumien järjestämisessä. Luomme uusia toimintatapoja ja mahdollisuuksia omatoimisuuden ja aktiivisuuden lisäämiseksi. Annamme mahdollisuuden osallistua, liikkua ja harrastaa sekä haluamme olla saavutettavissa kaikille.

**Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski**

Toimintamme Enonkosken kunnassa on määrätietoista ja tavoitteellista. Huolehdimme tasapainoisesta kuntataloudesta jotta itsenäisyytemme säilyy jatkossakin. Maailman ja olosuhteiden muuttuessa uudistamme palvelujamme. Kannustamme yrittämiseen ja tarjoamme apua.

**Tunnettu matkailu- ja luontokohde**

Vaalimme rikasta historiaamme ja kulttuuriperintöämme sekä viestimme siitä muille. Saimaan saaristokuntamme kohteet houkuttelevat matkailijoita ja yrittäjiä, pidämme heistä hyvää huolta. Tahdomme pysyä edelleen turvallisena, rauhallisena ja viihtyisänä ympäristönä asukkaiden ja vapaa-ajan viettäjäni iloksi ja lisäämiseksi.

**Oppiminen ja koulutus**

Takaamme kaikille avoimen, tasa-arvoisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen, koulutuksen sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet kunnassamme. Tarjoamme mahdollisuuden kuntalaisille pysyä kiinni nykyajan tekniikassa ja digitaloidissa.

PÄÄMÄÄRÄ	TAVOITE	KEINOT/ TOIMENPITEET	MITTARI ARVIOINTI	HALLINTO/ YKSIKKÖKOHTAINEN TAVOITE JA MITTARI (TALOUSARVIOON)
<b>Enonkoski näkyy ja kuuluu</b>	1. Myönteinen kuntakuva. 2. Elinvoimainen kunta. 3. Rikas tapahtumatarjonta. 4. Vaikuttava ja ajantasainen tiedottaminen.	Enonkoski näkyy myönteisesti eri medioissa ja somekanavilla. Enonkosken alueen mahdollisuuksien korostaminen kaikessa toiminnassa mm. luonto, liikunta- ja kulttuuripalvelut, asuminen, liikenteellinen saavutettavuus, työelämä sekä yrittäjyys. Liikenneverkoston edunvalvonta.	Meta-tilastot, mediatiedotteet, verkkosivustojen kävijäanalytiikka. Kuntien elinvoimamittaristo.	

PÄÄMÄÄRÄ	TAVOITE	KEINOT/ TOIMENPITEET	MITTARI ARVIOINTI	HALLINTO/ YKSIKKÖKOHTAINEN TAVOITE JA MITTARI (TALOUSARVIOON)
<b>Aktiiviset kuntalaiset</b>	1. Luovuudelle on tilaa. 2. Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt. 3. Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia. 4. Kunta on saavutettavissa kaikille.	Kunta jatkaa ja kehittää yhteistyötä erilaisten tapahtumien järjestämisessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan taloudellisesti. Kuntalaiset osallistuvat kunnan palvelujen/toiminnan kehittämiseen. Panostaminen ennaltaehkäiseviin lähipalveluihin. Liikuntapalveluja on laajasti tarjolla eri ikäryhmille ja liikuntapaikat pidetään kunnossa.	Yhdistyksille jaetut taloudelliset tuet euroa/vuosi. Kunnan järjestämien tai järjestämiseen osallistuneiden tapahtumien lukumäärä/vuosi. Kuntalaisaloitteiden lukumäärä/vuosi. Aloitteiden käsittelyn ja päätöksenteon ketteryys. Jatkuvan palautteen mahdollisuus lähipalveluissa. Kohdennetut kuntalaiskyselyt.	



PÄÄMÄÄRÄ	TAVOITE	KEINOT/ TOIMENPITEET	MITTARI ARVIOINTI	HALLINTO/ YKSIKKÖKOHTAINEN TAVOITE JA MITTARI (TALOUSARVIOON)
<b>Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski</b>	1. Itsenäinen kunta. 2. Kuntatalous on tasapainossa. 3. Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa. 4. Kunta on vahva yhteistyökumppani yrittäjille.	Ennakoiva ja kustannustietoinen talouden suunnittelu ja päätöksenteko. Aktiivinen talouden seuranta ja reagointi. Kunnan palveluiden turvaaminen hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Kunta on houkutteleva muuttokohde mm. hyvällä tonttimarkkinoinnilla ja laadukkailla vuokra-asunnoilla. Peruspalvelut tuotetaan kuntalaisille lähipalveluina. Työelämäpalveluiden kehittäminen yhteistyössä työelämässä ja työelämäpalveluissa toimivien eri tahojen kanssa. Hyvät etätömahdollisuudet. Monipaikkaiset asujat osallistuvat kunnan palvelujen kehittämiseen. Yritysmuotoisuus, yrittäjille neuvontaa ja tukea mm. Uusyrityskeskusten avulla. Kunnan ja yritysten yhteistyötapaamiset.	Talousarvio ja tilinpäätös. Kuntataloustiedot. Henkilöstöhallinnon (HR) tilastot. Kuntaan muuttaneiden lukumäärä. Myytyjen/vuokrattujen tonttien lukumäärä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta. Kuntalais- ja vapaaajanasukille kohden kyselyt. Muutokset sotepalveluverkostossa ja edunvalvonta. Uusyrityskeskusten tilastot (aloittaneet, lopettaneet yritykset, yrittäjien tapaamiset). Kunnan ja yrittäjien väliset tapaamiset/yrityksneuvonta.	

PÄÄMÄÄRÄ	TAVOITE	KEINOT/ TOIMENPITEET	MITTARI ARVIOINTI	HALLINTO/ YKSIKKÖKOHTAINEN TAVOITE JA MITTARI (TALOUSARVIOON)
<b>Tunnettu matkailu- ja luontokohde</b>	1. Enonkosken historia ja kulttuuri ovat tunnettuja. 2. Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa. 3. Turvallinen, rauhallinen ja viihtyisä elinympäristö.	Asiakaslähtöinen palvelukulttuuri. Eläminen Saimaa ja ympäröivä luonto huomioiden kestävästi luonnonvaroja käyttäen. Elämykselliseen luontomatkailuun panostaminen mm. tuomalla luontomatkoita esille.	Yhteishankkeet ja omat hankkeet. Palautteet. Turvallisuustilastot. Matkailijatilastot ja omat kyselyt.	



PÄÄMÄÄRÄ	TAVOITE	KEINOT/ TOIMENPITEET	MITTARI ARVIOINTI	HALLINTO/ YKSIKKÖKOHTAINEN TAVOITE JA MITTARI (TALOUSARVIOON)
<b>Oppiminen ja koulutus</b>	<p>1. Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus.</p> <p>2. Elinikäinen oppiminen.</p> <p>3. Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.</p>	<p>Henkilöstö on osaavaa ja motivoitunutta.</p> <p>Vapaan sivistystyön palvelut.</p> <p>Uudet teknologiset ratkaisut, sähköiset palvelut, töiden uudelleen organisointi ja uusien tuottavampien toimintatapojen käyttöönotto.</p>	<p>Henkilöstön työhyvinvointikysely ja asiakaskyselyt.</p> <p>TYKY-toiminnan ja työterveyshuollon mittarit. Henkilöstön koulutukseen osallistuminen koulutussuosituksen mukaisesti.</p> <p>Vapaan sivistystyön palveluntuottajien mittarit.</p> <p>Uusien teknologisten ratkaisujen ja sähköisten palveluiden käyttöönoton onnistuminen.</p>	



## 5.2 Strategiasta johdetut valtuustotason tavoitteet vuodelle 2024

ELINVOIMAISEN ENONKOSKEN PÄÄMÄÄRÄT	TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI
<b>Enonkoski näkyy ja kuuluu</b>	Elinvoimainen kunta.	Kunnan veto- ja pitovoimaa ylläpidetään ja vahvistetaan mm. toimivilla peruspalveluilla, maankäytöllä, työllisyydellä, yrittäjyydellä ja osaamisella.	Kuntien elinvoimamittariston tärkeimmät avainluvut pysyvät ennallaan tai paranevat (mm. väestö, työllisyys, elinkeinorakenne, kuntatalous, kilpailukyky jne.)
<b>Aktiiviset kuntalaiset</b>	Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt.	Kunta jatkaa ja kehittää yhteistyötä erilaisten tapahtumien järjestämisessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan taloudellisesti.	Yhdistysten taloudelliset tuet (perustoiminta ja tapahtumatuki sekä yhteistyösopimukset) säilyvät v. 2023 tasolla.
<b>Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski</b>	Kuntatalous on tasapainossa.	Ennakoiva ja kustannustietoinen talouden suunnittelu ja päätöksenteko. Aktiivinen talouden seuranta ja reagointi.	Toteumat ja tilinpäätös.
	Peruspalvelut tuotetaan kuntalaisille lähipalveluina.	Hyvä yhteistyö ja edunvalvonta tulevan Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa.	Lähipalvelut (sote) säilyvät Enonkoskella.
<b>Tunnettu matkailu- ja luontokohte</b>	Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa	Elämykselliseen luontomatkailuun panostaminen mm. tuomalla luontomatkailukohteita esille hanke- rahoituksella.	Yksi joko seudullinen tai kunnan oma matkailuhanke.
<b>Oppiminen ja koulutus</b>	Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.	Uudet teknologiset ratkaisut, sähköiset palvelut, töiden uudelleen organisointi ja uusien tuottavampien toimintatapojen käyttöönotto.	Uusien teknologisten ratkaisujen ja sähköisten palveluiden käyttöönoton onnistuminen.





### 5.3 Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet vuodelle 2024

Kuntalain 13 §:ssä on määritelty valtuuston konsernijohdamiseen liittyvät tehtävät. Säännöksen mukaisesti valtuuston tulee päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernin toimintaa ohjaa Enonkosken kunnan omistajapoliittisten linjausten ohella Enonkosken kunnan konserniohje.

Valtuusto voi asettaa tavoitteita ja määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohdolle. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Keskeisen osan konsernista muodostaa Enonkosken Vuokratalot Oy. Tämän lisäksi kunta omistaa 34,64 % asunto-osakeyhtiö Enonkosken Rinnetiestä ja 17,11 % asunto-osakeyhtiö Enonkosken Louhelantiestä.

Kunnalla on myös omistusosuudet Itä-Savon koulutuskuntayhtymässä ja Sateenkaaren koulun kuntayhtymässä, jossa annetaan esi-, perus- ja lisäopetusta vaativaa erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Koulu tarjoaa opetusta kehitysvammaisille, autistisille ja psykososiaalista tukea tarvitseville oppilaille, joiden kotikunnan lähikoulu ei pysty vastaamaan heidän koulunkäyntinsä yksilöllisiin tarpeisiin tai jotka tarvitsevat kasvun, kehityksen sekä oppimisen tueksi laaja-alaista kuntoutusta. Sateenkaaren erityiskoulussa annetaan opetusta koulussa vakituisesti opiskeleville sekä lyhytaikaisilla kuntoutusjaksoilla käyville oppilaille.

#### Talousarvio 2024

#### Konsernia ja konserniyhteisöjä koskevat tavoitteet

##### Talous

Päämäärä: Kuntakonsernin talous on tasapainossa

Taloussuunnitelmakauden tavoitteet:

- 1.1 Kunnan toimintakate ei heikkene vuoden 2022 tasosta.
- 1.2 Kunnan velkataso on kohtuullinen ja asukaskohtainen lainamäärä konsernilainojen osalta ei ylitä 1 500 euroa/asukas.
- 1.3 Kuntakonsernin toiminnan ja talouden ohjaus ja hallinta on tehokasta.

#### Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Konsernin vuosikate poistoista, %	206,3 %	100 % + korvausinvestoinnit	100 % + korvausinvestoinnit	100 % + korvausinvestoinnit
Konsernin omavaraisuusaste, %	71,1 %	70 %	70 %	70 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	20,7 %	< 30 %	< 30 %	< 30 %
Tytäryhteisöjen on raportoitava kunnanhallitukselle kertaa/vuosi	3	3	3	3



## Enonkosken Vuokratalot Oy

### Toiminnan painopistealueet

1. Asuntojen käyttöasteen nostaminen ja pitäminen riittävällä ja taloudellisesti kestäväällä tasolla
2. Vuokra-asuntojen määrän sopeuttaminen kysyntään
3. Omistajaohjauksen ja yhteistyön kehittäminen kuntaorganisaation kanssa.

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2024	Mittari/Tavoitetaso
Vakaa kuntatalous	Päätökset vuokra-asuntokannan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavaksi (purku, myynti) on tehty.	Suunnitelmakauden aikana (2022–2024) tyhjiä asuntoja 5–10 koko asuntokannasta.
	Vuokrataloyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) asunnot asumiskelpoisia.	Kuntoarvio, pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä näiden mukaiset toimet.
	Asuntojen käyttöasteen nostaminen.	Käyttöasteen nostaminen vuoden 2022 tilinpäätöksestä.
	Vuokrataloyhtiö raportoi kolme kertaa vuodessa (huhti- ja elokuussa sekä joulukuussa tilinpäätöksenä) kirjallisesti yhtiön talouden tilasta ja asuntojen käyttöasteesta.	Raportit toimitetaan keskustoimistoon käsiteltäviksi kunnan huhtikuun lopun ja elokuun lopun talousarvion toteumien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla.	Asuntohakemuksen käsittely välittömästi tai enintään kolmen viikon kuluessa.



## 6. Käyttötalousosa

### 6.1 Kunnanhallitus

#### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kirjanpidossa kokonaisuus yleishallinto sisältää erillisinä vastuualueina yleishallinto 1300, ympäristöterveydenhuolto 1700, maankäytön hallinta 1800 sekä elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito 1900.

Omana erillisenä vastuualueenaan on näiden lisäksi tarkastustoimi 1200.

Maankäytön hallinta (1800) ei ole valtuuston nähden sitova, vaan tavoitteellinen määräraha.

#### Taloussuunnitelma 2024–2026

##### Toimintaympäristön muutos

Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reini tuo esille blogikirjoituksessaan 9.10.2023, että monet merkit viittaavat siihen, että kuntien talous heikkenee kuluvalta vuodelta selvästi jo ensi vuonna ja edelleen kohti kehyskauden loppua. Kuntatalous kokonaisuutena tulee olemaan toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna miinusella jokaisena vuonna. Yksinkertaistettuna tulot eivät riitä menoihin, kun mukaan lasketaan myös investointien rahoitustarve. Edessä on sopeutustoimia, kuten menojen ja investointien priorisointeja sekä verojen ja maksujen korotuksia.

Valtiovarainministeriö on tehnyt suhdanne-ennusteen oletukselle, jonka mukaan talous kasvaisi ensi vuonna 1,2 prosenttia, seuraavana 1,8 ja loppukaudella hiukan vähemmän. Tämä ennuste on positiivisempi, kuin muut talouden asiantuntijat ovat ennustaneet. Myös Kuntaliiton kuntajohtajille lähettämän kyselyn mukaan valtaosa arvioi oman kunnan talouden heikkenevän selvästi seuraavan 12 kuukauden aikana. Kyselyyn vastasi kolmasosa kuntajohtajista.

Merkittävimpiä taloutta vahvistavia muutoksia ovat mm. maapohjien kiinteistöveron alarajan korottaminen, jonka vaikutus käytännössä kohdistuu muutamaaan suurimpaan kaupunkiin. Myös esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksun aleneminen näkyy positiivisesti kuntien taloudessa.

Valtion budjettipäätöksiä tai hallitusohjelman linjauksia merkittävämpää on kuitenkin se, millaista yleinen talous-, työllisyys- ja siten verotulokehitys on ja miten siihen voidaan vaikuttaa. Vuodesta 2025 alkaen tämä korostuu entisestään, kun vastuu TE-palveluista ja entistä laajemmin myös työttömyysturvan rahoittamisesta siirtyy kunnille.

Sosiaaliturvan muutokset tulevat vaikuttamaan mm. toimeentulotuen tarpeeseen ja osaltaan vähentävät verotuloja. Mitä heikommin toimet lopulta parantavat työllisyyttä, sitä enemmän ne kuormittavat kuntataloutta.

Kuntatalousohjelman mukaan myös kuntien velkaantuminen kasvaa tästä vuodesta yli viidellä miljardilla 24,2 miljardiin euroon vuonna 2027. Kun mukaan lasketaan kuntakonsernit, velkataakan määrä pitää kertoa kahdella. Nopeasti noussut ja ilmeisen pysyväksi jäävä korkorasitus lisää merkittävästi myös kuntasektorin kustannuksia, ja sekin on jostakin muusta pois.

Huolta tulevaisuudessa kunnille tulee aiheuttamaan hyvinvointialueiden kunnilta vuokraamien tilojen vuokrausvelvoite, joka päättyy vuodesta 2026 alkaen. Kuntien tulee varautua tähän omilla toimenpiteillään, mutta apuun tarvitaan myös valtion toimenpiteitä.

Tulevaisuuden huolena on kuntien kyky vastata peruspalveluista, infran ylläpidosta ja investointitarpeista.



## Talous

Enonkosken kunnanvaltuuston 14.11.2023 vahvistamilla veroprosenteilla Enonkosken kunnan tuloveron ennakoitaan vuonna 2024 nousevan noin 0,9 % vuoden 2023 kunnan oman talousarvion ennustetusta tasosta (1 654 000 euroa → 1 669 000 euroa) eli noin 15 000 euroa. Yhteisöveron ennustetaan laskevan vuoden 2023 talousarvion ennusteesta noin 17,5 % (573 000 euroa → 472 000 euroa) eli 101 000 euroa vähemmän. Kiinteistöveron osalta ennakoitaan verotulokertymän olevan vuonna 2024 noin 618 000 euroa, eli noin 67 000 euroa vähemmän kuin kunnan oma vuoden 2023 talousarvion ennuste, joka on 551 000 euroa. Kokonaismuutos verotulojen osalta on noin 0,7 % (n. 19 000 euroa) pienempi vuonna 2024 verrattuna vuoden 2023 talousarvion ennusteeseen (2 778 000 euroa → 2 759 000 euroa).

Vuonna 2024 Enonkosken kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennakkotiedon (10.10.2023) mukaan on 1 411 990 euroa, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on 557 868 euroa ja muiden opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet (v. 2023) ovat – 346 769 euroa eli valtionosuudet yhteensä ovat 1 623 089 euroa. Vuonna 2024 veromenetysten kompensaaion ennuste on 299 231 euroa. Valtionosuudet ja veromenetysten kompensaaiot ovat ennusteen mukaan yhteensä 1 922 320 euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa vuosikate on 277 402 euroa, joka ei kata suunnitelmanmukaisia poistoja, jotka ovat 634 358 euroa.

## Sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet ovat vastuualuekohtaisia.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATULOT	430 036	307 700	231 300	-27,2	231 300	231 300
TOIMINTAKULUT	-7 863 701	1 562 952	1 239 187	-5,9	1 239 187	1 239 187
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-7 433 665</b>	<b>-1 255 252</b>	<b>-1 239 187</b>	<b>-1,3</b>	<b>-1 239 187</b>	<b>-1 239 187</b>



<b>Toimielin</b>	<b>10 Konsernihallinto</b>
Tulosalue	120 Tarkastuslautakunta
Vastuualue	1201 Tarkastustoimi

## Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava muun muassa valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi lautakunnan on muun muassa huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tehtävä on jaettu selkeästi kahtia: tehtävien hoitamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä tarkoituksenmukaisuusarvioinnista vastaa tarkastuslautakunta ja varsinaisesta tilintarkastuksesta ammattilintarkastaja.

Tarkastustoimen tavoitteena on toimintojen tuloksellisuuden sekä kunnan toiminnan laillisuuden ja julkisen luotettavuuden edistäminen. Tarkastuslautakunta kehittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia.

## Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi valtuuston asettamien strategisten päämäärien toteutumista sekä arvioi valtuuston vuosittain asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta kutsuu kokouksiin kuultavaksi vähintään kolme asiantuntijaa tai viranhaltijaa.

Tarkastuslautakunta vie sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi valtuustolle vähintään kerran vuodessa.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATULOT						
TOIMINTAKULUT	-14 685	-19 980	-20 339	1,8	-20 339	-20 339
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-14 685</b>	<b>-19 980</b>	<b>-20 339</b>	<b>1,8</b>	<b>-20 339</b>	<b>-20 339</b>



<b>Toimielin</b>	<b>10 Konsernihallinto</b>
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1300 Yleishallinto
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1301 Vaalit, 1310 Kunnanvaltuusto, 1320 Kunnanhallitus, 1330 Maahanmuutto, 1340 Keskustoimisto, 1350 Muu yleishallinto

### **Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:**

Kunnanvaltuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä luottamuselin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto päättää mm. kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarvioista ja taloussuunnitelmasta, tilinpäätöksestä, varallisuuden hoidosta ja sijoitustoiminnan perusteista jne. Valtuustolle kuuluu myös edistää kuntalaisten suoraa osallistumista kunnan toimintaan ja päätöksentekoon

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, kunnan henkilöstöpolitiikasta, kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, toiminnan omistajaohjauksesta. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä valvoo kunnan etua ja edustaa kuntaa työnantajana.

Keskustoimisto luo edellytykset kunnan ylimmän luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon sekä kunnan koko organisaation tulokselliselle työskentelylle, vastaa keskitetyistä hallintopalveluista sekä edistää kunnan toiminta-ajatuksen ja vastuualueiden valitsemien kehittämistavoitteiden toteutumista. Muu yleishallinto käsittää Savonlinnan kaupungin hankintatoimen, Etelä-Savon maakuntaliiton, Savonlinnan kesäyliopiston, Suomen Kuntaliiton, KT Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat, eri yhdistysten jäsenyydet, vanhus- ja vammaisneuvoston, tyky-toiminnan, ammattiyhdistys- ja työsuojelutoiminnan, yhteisöjen perustoiminta-avustukset, lapsiperheiden tukemisen ja kunnan osuuden verotuskustannuksiin.

Sarastia Oy vastaa kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista. ICT-palvelut ja -tuen tuottaa Frendy Oy ja tietosuojavastaavan palvelut tuottaa Savonlinnan kaupunki.

### **Sitovat tavoitteet:**

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**1. Strateginen tavoite:** Kuntatalous on tasapainossa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunnan talous on tasapainossa. Mittarina talouden toteuma ja tilinpäätös.

**2. Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunnan palvelut turvataan hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Mittarina terveysperusteiset poissaolot ovat alle kunta-alan keskiarvon (20,7 pv/työntekijä v. 2022) ja työhyvinvointikyselyn tulokset pysyvät samana tai paranevat verrattuna vuoteen 2023.



**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset.

**Strategiset tavoitteet:**

1. Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunta järjestää vähintään yhden yhteistyötapaamisen paikallisten yhdistysten/järjestöjen kanssa ja tapaamiseen osallistuu vähintään 10 yhdistystä/järjestöä. Mittarina yhteistyötapaamisten lukumäärä ja osallistuneiden yhdistysten/järjestöjen lukumäärä.

2. Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kuntalaiset käyttävät aktiivisesti kuntalaisaloite.fi-palvelua ja aloitteet käsitellään toimielimissä. Kuntalaiset voivat osallistua kunnalliseen päätöksentekoon tai pystyvät antamaan mielipiteensä kuntalaisille kohdennetussa sähköisellä kyselyllä. Mittarina kuntalaisia informoidaan kuntalaisaloite.fi-palvelusta, kuntalaiset jättävät kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta vähintään kolme kuntalaisaloitetta, jotka ovat käsitelty toimielimissä. Kuntalaisille kohdennetaan vähintään yksi sähköinen kysely liittyen kunnalliseen päätöksentekoon tai muuhun ajankohtaiseen kuntalaisia koskevaan asiaan.

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus.

**Strateginen tavoite:** Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

1. Kunnan henkilöstöllä on käytössään oma sisäinen tiedotuskanava (intranet) ja henkilöstö käyttää sitä aktiivisesti omassa työssään. Mittarina kunnan oman intranetin käyttöönotto ja käyttöönotosta kerätään vähintään yksi palaute henkilöstöltä.

2. Kunnassa on ajan tasalla oleva tiedonhallintasuunnitelma, kunnassa noudatetaan tietosuojaohteja, eikä tietosuojapoikkeamia ei ole. Mittarina hyväksytty tiedonhallintasuunnitelma sekä tietosuojapoikkeamien lukumäärä.

	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	23 985	1 600	3 200	100,0	3 200	3 200
TOIMINTAKULUT	-558 633	-775 640	-780 016	0,6	-780 016	-780 016
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-534 648</b>	<b>-774 040</b>	<b>-776 816</b>	<b>0,4</b>	<b>-776 816</b>	<b>-776 816</b>





<b>Toimielin</b>	<b>10 Konsernihallinto</b>
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1700 Ympäristöterveydenhuolto
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän kustannuspaikkaan kuuluvat elintarvikevalvonta ja -neuvonta, eläinlääkäripalvelut, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, terveydensuojelun edistäminen ja valvonta sekä tupakkalain valvonta.

Kunnilla on päävastuu ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön ja valvonnan toimeenpanosta omilla alueillaan. Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä kunnissa säädetään laissa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta 410/2009. Kunnan vastuulla olevat ympäristöterveydenhuollon tehtävät ovat elintarvikevalvonta, terveydensuojelu, tupakkavalvonta, eläinlääkintähuolto, yleinen ympäristöterveyshaittojen arviointi ja ympäristöterveyden erityistilanteisiin varautuminen.

Vuodesta 2023 Enonkoski on mukana yhteistyösopimuksella seudullisessa ympäristöterveydenhuollossa, jossa Savonlinnan kaupunki toimii isäntäkuntana ja muita kuntia ovat Juva, Puumala, Sulkava ja Rantasalmi.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuotetaan uudella isäntäkuntamallilla Savonlinnan kaupungin tuottamana kunnan ja kuntalaisten tarpeita vastaavasti kustannustehokkaasti ja poikkihallinnollinen yhteistyö on sujuvaa kunnan muiden toimialojen mm. teknisen toimen kanssa. Mittarina kustannustason seuranta ja ympäristöterveydenhuoltoa koskevat palautteet (Savonlinnan kaupunki).

	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT						
TOIMINTAKULUT		-95 000	-75 000	-21,1	-75 000	-75 000
<b>TOIMINTAKATE</b>		<b>-95 000</b>	<b>-75 000</b>	<b>-21,1</b>	<b>-75 000</b>	<b>-75 000</b>



<b>Toimielin</b>	<b>10 Konsernihallinto</b>
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1800 Maankäytön hallinta
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1800 Maaomaisuuden hallinta ja 1810 Maankäytön suunnittelu

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminnan tarkoituksena on pitää kunnan metsät (950,6 ha) kunnossa ja tuottaa toimintatuottoa kunnan tarpeisiin. Kunnanhallitus päättää metsän ja tonttien myynnistä. Tekninen toimi ylläpitää luetteloja vapaina olevista asuin- ja teollisuustonteista. Metsänhoitopalvelut hankitaan ostopalveluina metsänhoitoyhdistykseltä, joka huolehtii laadukkaasta metsänhoidosta kunnan tavoitteiden mukaisesti, ylläpitää metsätaloussuunnitelmaa sekä tekee vuosittain esityksen tehtävistä hakkuista ja hoitotoista. Metsänhoitoyhdistys hoitaa puukauppojen kilpailutuksen ja toteuttaa hoitotyöt hoitosopimuksessa sovitulla hinnoilla. Tavoitteena on, että vuosittaiset hakkuumäärät vastaavat vuosittaista kasvua. Suunnitelman tavoitteena ovat kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot.

### Toiminnan tavoitteet:

Huom. Tulosityksikön sitovuutta seurataan omana osastonaan, mutta se ei ole valtuustoon nähden sitova, vaan tavoitteellinen.

**Strateginen päämäärä:** Enonkoski näkyy ja kuuluu.

**Strateginen tavoite:** Elinvoimainen kunta.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Myytävien ja vuokrattavien tonttien aktiivinen markkinointi. Mittarina tonttimarkkinoille tehdään oma osio kotisivulle.

	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos%	TS2025	TS2026
TOIMINTATULOT	311 755	106 000	36 000	-66,0	36 000	36 000
TOIMINTAKULUT	-59 865	-69 288	-50 222	-27,5	-50 222	-50 222
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>251 889</b>	<b>36 712</b>	<b>-14 222</b>	<b>-138,7</b>	<b>-14 222</b>	<b>-14 222</b>



<b>Toimielin</b>	<b>10 Konsernihallinto</b>
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1900 Elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja ja elinvoimakoordinaattori

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1380 Kehitysprojektit, 1390 Elinkeino, markkinointi ja kehittäminen sekä 1900 Työllisyyden hoito

### **Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:**

Elinvoiman edistämisen vastaa kunnan elinkeino- ja yrityspalveluista, elinkeinoelämän kehittämisestä ja tapahtumien koordinoinnista sekä edistää alueen saavutettavuutta, yritysten verkostoitumista, toimintaedellytyksiä ja yhteistyötä.

Työllisyyden hoito eli työelämäpalvelujen tehtävänä on edistää työtä hakevien henkilöiden työllistymistä, kuntoutusta ja aktivoimista henkilökohtaisen suunnitelman avulla. Tavoitteena on löytää pysyvä ja positiivinen ratkaisu joko työpaikan, työkokeilun, kuntouttavan työtoiminnan, koulutuksen tai muun säännöllisen toiminnan parissa. Työelämäpalvelut tarjoavat myös valmennusta työelämään henkilölle, joka toimii jo työelämässä ja etsii uutta suuntaa uralleen. Työelämäpalveluissa toimitaan verkostoissa, jossa mukana ovat mm. sosiaali-, terveys- ja kuntoutusalan ammattilaiset, TE-palvelut, Kela ja työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP).

Vastuualue sisältää myös Savonlinnan kaupungin maaseututoimen ostopalvelut, Itä-Savon Uusyrityskeskukseen palvelut (aloittavan yrityksen neuvontapalvelut), SavonLuotsi Leader ry:n kuntaosuuden, yhteisöjen kanssa tehdyt sopimukset tapahtumista sekä yhteisöjen tapahtuma-avustukset.

### **Sitovat tavoitteet:**

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski.

**1. Strateginen tavoite:** Kunta on vahva yhteistyökumppani yrittäjille.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunta järjestää yhteistyössä Itä-Savon Uusyrityksen kanssa vähintään yhden yhteistyötapaamisen paikallisten yritysten kanssa ja tapaamiseen osallistuu vähintään 10 yrittäjää. Mittarina yhteistyötapaamisten lukumäärä ja osallistuneiden yrittäjien lukumäärä.

**2. Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunta on mukana vähintään yhdessä seudullisessa työelämäpalveluita koskevassa hankkeessa. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä muiden työelämäpalveluissa toimivien tahojen kanssa siten, että kunnan TMT-maksuosuus pienenee 5 % tai säilyy samana verrattuna vuoteen 2023.

**Strateginen päämäärä:** Tunnettu matkailu- ja luontokohde

**Strateginen tavoite:** Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunta osallistuu vähintään yhteen joko seudulliseen tai kunnan omaan matkailuhankkeeseen. Mittarina hankkeiden lukumäärä.



**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset.

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunta järjestää vähintään yhden kyläillan/kylä, jossa teemana ovat esimerkiksi ajankohtaiset asiat, kylien turvallisuus/varautuminen, kylien kuulumiset tms. ja kyläiltoihin osallistuu vähintään 10 kyläläistä/kylä. Mittarina toteutuneet kyläillat ja osallistujien lukumäärä.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATUOTOT	56 026	200 100	192 100	-4,0	192 100	192 100
TOIMINTAKULUT	-435 878	-623 024	-565 249	-9,3	-565 249	-565 249
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-379 851</b>	<b>-422 924</b>	<b>-373 149</b>	<b>-11,8</b>	<b>-373 149</b>	<b>-373 149</b>



## 6.2 Sivistyslautakunta

<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3000, 3100, 3110, 3120, 3130, 3140, 3200, 3210, 3300, 3400, 3410, 3420

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Sivistyslautakunta päättää varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, iltapäivätoiminnan, koulukuljetusten/joukkoliikenteen ja kirjaston toiminnasta. Yhteistyössä toimijoiden kanssa lautakunta kehittää alaisiaan toimintoja muuttuvan toimintaympäristön (talous, asiakasmäärä jne.) vaatimukset huomioon ottaen. Sivistystoimi luo edellytykset kuntalaisten henkiseen ja muulle kehittymiseen sekä hyvinvointiin huolehtimalla tasa-arvoisesta ja laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta ja elinikäisistä oppimismahdollisuuksista. Henkilöstö on tärkein voimavara toteutettaessa sivistystoimen palveluja. Henkilöstön määrän tulee vastata laajan tehtäväkentän tarpeita. Henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen tulee panostaa

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite** Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus. Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Sivistystoimen henkilöstön määrä on riittävä lakisääteisten tehtävien ja perustehtävien toteuttamiseksi.

**Mittari 1:** Päiväkodin henkilöstömitoituksen toteutuminen kaikissa työvuoroissa. Varautuminen kelpoisuusehdoille täyttävän henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen

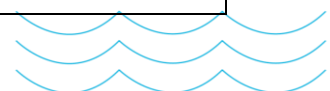
**Mittari 2:** Riittävän opetushenkilöstön ja tuntiresurssin määrä perusopetuksessa.

Koulunkäynninohjaajia (pl. henkilökohtaiset ohjaajat) työskentelee viisi, jolloin suhdeluku on yksi koulunkäynninohjaaja / 30 oppilasta.

<b>SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>LTK 2024</b>	<b>Ero%</b>	<b>TS 2025</b>	<b>TS 2026</b>
TOIMINTATUOTOT	628 960	583 784	675 377	15,7	675 377	675 377
TOIMINTAKULUT	-2 746 918	-3 018 477	-3 425 010	13,4	-3 425 010	-3 425 010
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-2 117 957</b>	<b>-2 434 693</b>	<b>-2 749 633</b>	<b>12,9</b>	<b>-2 749 633</b>	<b>-2 749 633</b>



Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1–3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Sivistystoimen hallinnon ja opetushenkilöstön riittävä määrä. Sijaisuudet ala- ja yläkoulu, sijaiset saatava välittömästi.	Henkilöstön työssä-jaksaminen ja uupuminen. Henkilöstön sitouttaminen. Vähennetään henkilöstön hakeutumista muihin tehtäviin. Pätevien sijaisten saaminen vaikeaa, kuormittaa opettajia ja ohjaajia, opetus kärsii.	2	Työnkuvat, työn määrä ja henkilöstön määrä riittävä tarpeeseen nähden. Pyritään sijaisuusringin käyttöön, tuntipankki käytössä. Hallintosihteerin työpanoksen saaminen sivistystoimeen 40 %.	Kesken.	Talousarvion hyväksyntä vuodelle 2024 ja hallintosihteerin rekrytointi alkuvuonna 2024.
Tietojärjestelmä	Oppilaiden, varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja asiakkaiden tietojen häviäminen	1	Tietojärjestelmät ja niiden ohjelmat on annettu ulkopuolisen hoidettavaksi.	On hoidettu.	
Koulun oma palvelin ja verkko	Vain yksi vastuuhenkilö, sijaisuus järjestely puutteellinen.	1	Koulun oman verkon käyttö vain käyttäjä- ja salasanan avulla.  Pidetään verkon infrastruktuuri ajan tasalla.	On hoidettu.	
Julkista valtaa käyttävät virkamiehet valmistelevat päätettäväksi meneviä asioita.	Taloudelliset seuraukset. Oikeudelliset seuraukset. Imagokysymys.	1	Tehdään oikeudenmukaisia lakiin perustuvia esityksiä ja päätöksiä. Käytetään tarvittaessa hyväksi koettua omaa verkostoa ja ollaan huolellisia ja tarkkoja.	On hoidettu.	
Tarjouspyyntöön perustuvat koululaiskuljetukset kahden liikenneyrittäjän hallussa.	Liikenneyrittäjä irtisanoo sopimuksen, jolloin kuljetukset joudutaan hoitamaan pikku takseilla tms. järjestelyillä normi taksojen mukaisesti.	1	Ei voi varautua, kuin sopimusten allekirjoittamisella, jolloin sopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta.	On hoidettu.	



	Kustannusten nousu.				
Kirjaston ja koulunkeittiön sijaisuudet	Kirjasto suljettu tai keittiö toiminnassa erityisjärjestelyin.	1	Henkilöstön työaikojen joustamisella ja tiedossa on molemmissa työyksiköissä yksi henkilö, joka hallitsee työtehtävät.	On hoidettu.	
Päiväkodilla ammattitaitoisen hoito- ja kasvatushenkilöstön riittävä määrä	Lapsen turvallinen hoito vaarantuu, jos hoito- ja kasvatushenkilöstöä liian vähän suhteessa lapsimäärään.	2	Noudatetaan päivähoitoasetuksessa säädettyä suhdelukua.	On hoidettu, ylitykset poikkeuksellisia.	
Ulkoistettu taloushallinto (kirjanpito, laskutus, palkat)	Asiakkaiden palvelu myöhästyy, vaikeutuu tai jopa estyy.	1	Käydään keskustelua palvelun tuottajan kanssa, tarvittaessa reklamoidaan.	Hoidetaan tapauskohtaisesti.	
Pandemia	Lähiopetus keskeytyy, oppilaiden tuen saaminen vaarantuu	1	Etäopetuksen ja etäyhteyksien käytön opettelu sekä oppilaan tukemisen työnjaosta .sopiminen	On hoidettu, tarkennetaan tapauskohtaisesti.	

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski





<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3000 Sivistystoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3000, 3010

### **Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma**

Hallinto vastaa toimialan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista ja lautakunnan työskentelyn sujuvuudesta. Hallinto ohjaa ja valvoo koulutuksen järjestämistä taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisesti lainsäädännön ja valtuuston määrittämässä puitteissa. Joukkoliikenne hoidetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti muita toimintoja palvelleen. Toiminnan kustannuspaikat ovat sivistystoimen hallinto, joukkoliikenne, perusopetus, erityisopetus, esiopetus, iltapäivätoiminta, keittiö, kansalaisopisto, musiikkiopisto, kirjasto, päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja lasten kotihoidontuki.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

#### **Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Sivistystoimen hallinnon työnkuvat selkeytyvät ja palkataan lisähenkilö.

**Mittari 1:** Hallintosihteerin työnkuvan hyväksyminen, rekrytoiminen ja tehtävien siirtäminen.

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite:** Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

#### **Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Sivistystoimen hallinnossa tulisi olla varahenkilöjärjestelmä sähköisiin palveluihin ja käyttöjärjestelmiin.

**Mittari 1:** Varahenkilöt perehdytetään erikoisjärjestelmiin.

**Strateginen tavoite:** Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus.

#### **Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Pyritään siihen, että henkilökunta on oikein mitoitettu, kelpoisuusehdot täyttävä ja kouluttautumalla ammattitaitoaan ylläpitävä.

**Mittari 1:** Toteutetaan kunnan koulutussuunnitelman mukaisesti kaksi koulutuspäivää/työntekijä/kalenterivuosi

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

#### **Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Kuntalaisten asiointi kirkonkylälle mahdollistetaan koulukuljetuksien yhteydessä ja/tai linja-autovuoroilla.

**Mittari 1:** Asiointiliikenteen asiakasmäärän kasvattaminen kuukausitasolla.

**Mittari 2:** Säilytetään linja-autovuorojen määrä nykyisellä tasolla neuvottelemalla Elyn ja Matkahuollon kanssa.



<b>3000 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>LTK 2024</b>	<b>Ero%</b>	<b>TS 2025</b>	<b>TS 2026</b>
TOIMINTATUOTOT	1 668	0	1 000		1 000	1 000
TOIMINTAKULUT	-84 634	-95 165	-138 118	44,5	-138 118	-138 118
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-82 966</b>	<b>-95 165</b>	<b>-137 118</b>	<b>43,5</b>	<b>-137 118</b>	<b>-137 118</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3100 Peruskoulutus
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3100, 3110, 3120, 3130, 3140

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Esiopetusta annetaan koulun toimintana ja koulun tiloissa. Yhtenäiskoulussa opiskelee 0–9 vuosiluokat. Koulurakennuksia on kaksi ja lisäksi liikunnan opetuksessa käytetään liikuntataloa. Iltapäivätoiminta toteutetaan omana toimintana esiopetuksen tiloissa koulupäivän jälkeen. Koulun ja päiväkodin ruoka valmistetaan koululla sijaitsevassa omavalmistuksessa. Noin puolet esi- ja perusopetuksen oppilaista on koulukuljetusedun piirissä.

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite:** Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus. Digiosaaminen on vahvaa.

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Opetusryhmässä voi olla enintään 23 oppilasta. Opetusryhmä jaetaan kahteen rinnakkaiseen opetusryhmään, mikäli oppilaita olisi 24 tai enemmän.

**Mittari 1:** Pienet tai kohtuullisen kokoiset opetusryhmät esi- ja perusopetuksessa toteutuvat.

**Tavoite 2:** Opetusryhmien tuen tarpeiden mukaan (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki sekä käyttäytymisen haasteiden mukaan) ryhmiin voidaan oppilaiden ohjaamiseen ja opiskelun tukemiseen osoittaa koulunkäynninohjaaja ja laaja-alaisen erityisopettajan tukea. Kolmiportainen tuki toteutuu inkluusioperiaatteen mukaisesti eli meillä ei ole kiinteää pienryhmää.

**Mittari 1:** Koulunkäynninohjaajien suhdeluku on yksi ohjaaja / 30 oppilasta (pl. henkilökohtaiset ohjaajat).

**Mittari 2:** Erityisopetusresurssia on käytettävissä keskimäärin 3,5 vuosiviikkotuntia / opetusryhmä.

**Tavoite 3:** Perusopetuksen oppilaiden digitaidot lisääntyvät ja digitaalisten oppimateriaalien käyttö lisääntyy.

**Mittari 1:** Chromebook-laitteiden (20 kpl) hankinta vuoden 2024 aikana ja verkon päivittäminen. Henkilöstö ottaa laitteita rohkeasti opetuskäyttöön. Liitytään vuoden 2024 aikana Kuntien Tiera-tietotekniikkayhteishankintasopimukseen opetuskäytössä olevien päätelaitteiden osalta.

**Tavoite 4:** Oppilasarvioinnin monipuolistaminen, läpinäkyväksi tekeminen ja entistä vahvempi tasa-arvoisuus

**Mittari 1:** Otetaan käyttöön sähköinen Qridi-oppilasarviointijärjestelmä siten, että se on käytössä kaikilla oppilailla ja opettajilla.

3100 PERUSKOULUTUS	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	507 858	501 784	593 677	18,3	593 677	593 677
TOIMINTAKULUT	-1 884 154	-2 071 416	-2 359 243	13,9	-2 359 243	-2 359 243
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-1 376 295</b>	<b>-1 569 632</b>	<b>-1 765 566</b>	<b>12,5</b>	<b>-1 765 566</b>	<b>-1 765 566</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3200 Muu koulutus
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3200, 3210

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Muu koulutus luo kunnan asukkaille mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen kansalaisopiston ja musiikkiopiston opinto- ja harrastustoimintaan osallistumisen muodossa. Linnalan opisto antaa kurssitarjonnallaan monenlaisia mahdollisuuksia eritasoiseen opiskeluun ja harrastamiseen. Tämän lisäksi järjestetään erilaisia projekteja ja hankkeita. Linnala tarjoaa koulutusta ja yleissivistystä, mahdollisuuksia harrastamiseen, kohtaamiseen ja virkistäytymiseen. Toiminnallaan se pyrkii myös ehkäisemään yhteiskunnallista syrjäytymistä.

Musiikkiopisto toiminta hankitaan ostopalveluna Savonlinnan musiikki- ja tanssiopistolta. Oppilaspaikkoja on kymmenen. Yksi oppilaspaikka maksaa n. 930 €. Musiikkiopistoa ylläpitää Savonlinnan musiikkiopiston kannatusyhdistys ry. Musiikkiopistossa opiskellaan neljällä eri tasolla. AO = aikuisosasto, MOT= musiikkiopistotaso, PJO= popjazz-osasto ja PT= perustaso.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Linnalan opisto järjestää monipuolista ja riittävää vapaan sivistystyön opetusta Enonkoskella. Opetustarjonnassa huomioidaan vahvasti kuntalaisten toiveet.

**Mittari 1:** Opetusta järjestetään vuosittain 520–560 tuntia.

**Mittari 2:** Toteutuneiden kurssien määrä ja mahdollisesti uusien kurssien määrä (kuntalaisten toiveet).

**Tavoite 2:** Taiteen perusopetuksen musiikin opetukseen on varattu 10 oppilaspaikkaa ja opiskelijoiden opiskelua tuetaan oppilaspaikkamaksuilla.

**Mittari 1:** Taiteen perusopetuksen yleiseen tai laajaan oppimäärään osallistuu vähintään 5 opiskelijaa vuosittain.

<b>3200 MUU KOULUTUS</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>LTK 2024</b>	<b>Ero%</b>	<b>TS 2025</b>	<b>TS 2026</b>
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-27 816	-30 050	-29 050	-3,3	-29 050	-29 050
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-27 816</b>	<b>-30 050</b>	<b>-29 050</b>	<b>-3,3</b>	<b>-29 050</b>	<b>-29 050</b>



<b>Toimielin</b>	<b>Sivistyslautakunta</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3300 Kirjasto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3300

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Lisäksi edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kunnan kirjasto palvelee sekä asiakaspalveluajoilla ja omatoimiaikoina.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Kirjaston lainattava materiaali vastaa kuntalaisten toiveita ja kysyntää.

Omatoimikirjaston käyttö on aktiivista.

**Mittari 1:** Kirjaston käyttäjä- ja lainausmäärät (sisältäen e-materiaalin käytön) suhteessa asukaslukuun pysyvät ennallaan toimintavuoden 2023 tasosta.

**Mittari 2:** Omatoimiaikaisen käytön seuranta. Omatoimiajalla kävijöiden määrä pysyy toimintavuoden 2023 tasolla.

**Mittari 3:** Lukupiirejä järjestetään 6 vuoden aikana.

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite:** Elinikäinen oppiminen, digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Tarjoamme kuntalaisille mahdollisuuden pysyä kiinni digitaadoissa ja hyödyntää kirjastoa oppimisen välineenä.

**Mittari 1:** Kirjastossa on asiakkaiden käytössä kaksi tietokonetta ja tulostin-skanneri, myös omatoimiaikana.

**Mittari 2:** Kirjaston käytön mahdollisuuksista käydään kertomassa paikkakunnan sidosryhmille.

**Strateginen päämäärä:** Tunnettu matkailu- ja luontokohde

**Strateginen tavoite:** Enonkosken historia ja kulttuuri ovat tunnettuja

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Mikäli Lumme-kirjastojen ja Otavia-liikelaitoksen yhteishanke toteutuu, järjestetään myös Enonkosken kirjastossa luontokuvanäyttely, jossa on esillä paikallisia luontokuvia.

**Mittari 1:** Järjestetään vähintään yksi luontokuvanäyttely edellyttäen, että hanke toteutuu.

3300 KIRJASTO	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	9 545	0	0		0	0
TOIMINTAKULUT	-132 386	-137 767	-139 829	1,5	-139 829	-139 829
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-122 841</b>	<b>-137 767</b>	<b>-139 829</b>	<b>1,5</b>	<b>-139 829</b>	<b>-139 829</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistyslautakunta</b>
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3400 Lasten päivähoito
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3400, 3410, 3420

### **Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma**

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsuuden itseisarvoista luonnetta, vaalitaan lapsuutta ja ohjataan lasta ihmisenä kasvamisessa. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen leikillä on keskeinen merkitys. Lähtökohtana toiminnassa ovat palveluhenkisyys ja tiivis yhteistyö lapsen huoltajien kanssa. Säännöllinen yhteistyö huoltajien kanssa on oleellista, jotta perheiden ja henkilöstön yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

Varhaiskasvatusta tuodaan esille myönteisellä tavalla järjestämällä toimintaa eri yhteistyötahojen, esim. järjestöjen, seurakunnan, vanhustyön ja perusopetuksen kanssa.

Vastuualueen tehtävänä on järjestää kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja perheiden tarpeiden mukaisesti. Jokaisella perheellä on lain mukaan oikeus valita lapsilleen elämäntilanteeseensa sopiva palvelumuoto. Varhaiskasvatuspalvelu järjestetään Enonkoskella kokonaisuudessaan päiväkotihoidon, yksityisiä toimijoita ei ole. Lisäksi perheellä on mahdollisuus valita lasten kotihoidon tuki ja hoitaa lapset omassa kodissaan.

Kunnallista varhaiskasvatuspalvelua järjestetään tällä hetkellä päiväkotihoidon. Päiväkodissa on kolme ryhmää; Pikku-Uikut, Kuikat ja Koskikarat, joissa tarjotaan varhaiskasvatusta 1–5-vuotiaille sekä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta esikoululaisille. Päiväkodissa järjestetään tarvittaessa myös vuoroaamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin vanhempien työstä tai opiskelusta johtuvien tarpeiden mukaan. Vuorohoidon tarve on yleisesti ottaen viime vuosina lisääntynyt, mutta tarve vaihtelee jatkuvasti. Tällä hetkellä päiväkodissa olevista lapsista noin 40 % alle 3-vuotiaita, mikä on lisännyt henkilöstön tarvetta. Joitakin varhaiskasvatuspaikkoja myydään vuosittain muille paikkakunnille.

Varhaiskasvatustoimintaa ohjaa seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatustoimintaa suunnitellaan, arvioidaan ja dokumentoidaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Pienryhmätoiminta, jossa toteutuu lapsen yksilöllinen huomioiminen ja kehityksen tukeminen, on keskeinen toimintamuoto. Varhaiskasvatus on kokopäiväpedagogiikkaa, jossa kaikki päivän tilanteet ovat kasvun ja oppimisen kannalta merkityksellisiä ja leikki on keskiössä. Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasun) mukaisesti päiväkodissa kiinnitetään huomiota huoltajien ja lasten osallisuuden vahvistamiseen osana varhaiskasvatustoimintaa. Huoltajien osallisuuden vahvistamiseksi tiedonkulkua on parannettu ottamalla käyttöön sähköinen asiointijärjestelmä Daisy. Daisya hyödynnetään yhteydenpidon lisäksi pedagogisessa dokumentoinnissa sekä lasten ja ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa sähköisesti. Kasvatushenkilöstön pedagogista osaamista kehitetään edelleen täydennyskoulutuksen avulla ja hyödynnetään erityisesti verkkokoulutuksia.



**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite:** Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Riittävä määrä pätevää henkilöstöä ja varhaiskasvatuspaikkoja päiväkodissa, jotta varhaiskasvatusta pystytään jatkossakin tarjoamaan joustavasti perheiden tarpeet huomioiden, mukaan lukien vuorohoidon tarpeet. Riittävä, koulutettu henkilöstö on laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisen edellytys.

**Mittari 1:** Riittävä määrä pätevää henkilöstöä suhteessa lapsiin. Tavoitteena on, että lainmukainen henkilöstömitoitus toteutuisi päiväkodissa myös ryhmäkohtaisesti, ei ainoastaan koko päiväkotia tarkasteltaessa. Suhdeluvun toteutumista seurataan Daisyn avulla päivittäin. Vakinaistetaan yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja 1.8.2024 alkaen.

**Mittari 2:** Velvoite laatia varhaiskasvatukseen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma astui voimaan 1.6.2023. Päiväkodin henkilöstö laatii oman yksikkökohtaisen suunnitelmansa päiväkodin johtajan johdolla toimintakauden 2023–2024 aikana ja suunnitelma valmistuu keväällä 2024.

**Mittari 3:** Varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan keväisin mm. varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssin tuottaman kyselyn avulla. Laatua arvioidaan vuosittain eri näkökulmista. Keväällä 2024 laadunarvioinnin painopisteinä ovat vertaisvuorovaikutus, yhteisöllisyys ja ryhmän ilmapiiri.

**Strateginen tavoite: Elinikäinen oppiminen**

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:**

**Tavoite 1:** Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssi on käytössä. Valssin avulla arvioidaan henkilöstön suunnitelmallista ja tavoitteellista ammatillisen osaamisen kehittämistä varhaiskasvatuksessa. **Tavoite 2:** Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua täydennyskoulutukseen, joka on suunnitelmallista ja laadukasta.

**Mittari 1:** Henkilöstölle toteutetaan vuosittain täydennyskoulutuskysely käyttäen Valssia. Kyselyn avulla selvitetään, mitkä ovat henkilöstön osaamisen kehittämistarpeet ja onko varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutus ja muu ammatillisen osaamisen kehittäminen ollut todennettuihin kehittämistarpeisiin perustuvaa.

**Mittari 2:** Täydennyskoulutukseen kannustetaan ja siihen luodaan mahdollisuuksia. Toteutetaan kunnan koulutussuunnitelman mukaisesti kaksi koulutuspäivää/työntekijä/ kalenterivuosi.

3400 LASTEN PÄIVÄHOITO	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	109 889	82 000	80 700	-1,6	80 700	80 700
TOIMINTAKULUT	-617 928	-684 079	-758 770	10,9	-758 770	-758 770
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-508 039</b>	<b>-602 079</b>	<b>-678 070</b>	<b>12,6</b>	<b>-678 070</b>	<b>-678 070</b>





## 6.3 Vapaa-aikalautakunta

<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3500, 3600, 3700, 3800

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen tehtävänä on luoda edellytykset ja tarjota mahdollisuudet kuntalaisten monipuoliselle vapaa-ajan vieton sekä terveelle ja hallitulle elämälle. Vapaa-aikalautakunnan vastuualueeseen kuuluu vapaa-aikatoimenhallinto, kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja nuorisotoimi.

Kulttuuritoimintalain mukaan kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää monipuolista ja kaikki ikäryhmiä tavoittavaa kulttuuritoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Liikuntalain mukaan kunnan tehtäviin kuuluu luoda liikunnan harrastamiselle yleiset edellytykset kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä. Kunnan tulee järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Tehtävänä on luoda laadukkailla ja monipuolisilla liikuntapalveluilla edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle harrastustoiminnalle, jota kautta voidaan edistää kuntalaisten kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Nuorisolain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioiden luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset. Enonkoski näkyy ja kuuluu.

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia. Luovuudelle on tilaa. Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt. Kunta on saavutettavissa kaikille.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kuntalaiset osallistuvat yhdistysten kautta ja itsekin aloitteellisesti erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen sekä kunnan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen.

**Tavoite 1:** Monipuolinen liikuntatoimen tarjonta kaikenikäisille.

**Mittari 1:** Liikuntatoimen ohjatut ryhmät, omaehtoinen liikunta (kuntosalikortit, tuetut uimahallikäynnit), aktiivinen ulkoliikuntapaikkojen käyttäminen. Seurataan mahdollisuuksien mukaan kävijämääriä.

**Mittari 2:** Yhdistyksille jaetut liikuntatoimen tukemiseen tarkoitetut taloudelliset tuet/vuosi. Tavoitteena jakaa vähintään 90 % määrärahasta.

**Tavoite 2:** Monipuolinen nuorisotoiminta suhteessa käytettäviin resursseihin.

**Mittari 1:** Nuoret käyvät nuoristilassa aktiivisesti. Mukaan tulee uusia nuoria. Tavoitteena 15 nuorta/ilta.

**Mittari 2:** Kunta on mukana vähintään yhdessä kansainvälisessä EU-rahoitteisessa hankkeessa.

**Mittari 3:** Nuorisoneuvostolle laaditaan toimintasääntö.

**Tavoite 3:** Monipuolinen kulttuuritarjonta ja rikas tapahtumatarjonta.

**Mittari 1:** Kunta markkinoi aktiivisesti omia sekä yhdistysten ja järjestöjen kanssa yhteistyössä järjestettyjä tapahtumia, joihin osallistuu runsaslukuisesti niin enonkoskelaisia kuin lähikuntien asukkaita tai matkailijoita.



**Mittari 2:** Yhdistyksille jaetut taloudelliset tuet euroa/vuosi. Tavoitteena jakaa vähintään 90 % määrärahasta.

<b>RAPORTTI YHTEENSÄ</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>LTK 2024</b>	<b>Ero%</b>	<b>TS 2025</b>	<b>TS 2026</b>
TOIMINTATUOTOT	25 662	0	12 000		12 000	12 000
TOIMINTAKULUT	-304 831	-346 162	-378 365	9,3	-378 365	-378 365
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-279 170</b>	<b>-346 162</b>	<b>-366 365</b>	<b>5,8</b>	<b>-366 365</b>	<b>-366 365</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3500 Vapaa-aikatoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen hallinto vastaa toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta, vapaa-aikatoimen henkilöstö-, talous- ja muista hallintotehtävistä sekä tiedotuksesta. Vapaa-aikalautakunta järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen palveluja.

**Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski.**

**Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunnan vapaa-ajan toimen henkilöstöä on riittävästi ja saadaan pidettyä ja/tai palkattua päteviä työntekijöitä.

**Mittari 1:** Riittävä määrä työntekijöitä tai työntekijöiden työpanosta käytettävissä vapaa-aikatoimen palvelujen toteuttamiseen. Vapaa-aikatoimen hallinnon työnkuvat on laadittu kirjallisena.

3500 VAPAA-AIKATOIMEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	18	0	0		0	0
TOIMINTAKULUT	-19 267	-20 989	-17 061	-18,7	-17 061	-17 061
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-19 250</b>	<b>-20 989</b>	<b>-17 061</b>	<b>-18,7</b>	<b>-17 061</b>	<b>-17 061</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3600 Kulttuuritoimi
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan kulttuuritoimi edistää, tukee ja tarvittaessa järjestää paikallista kulttuuritoimintaa. Kulttuurityön ensisijaisena tehtävänä on toimintaedellytysten luominen monipuoliselle ja innovoivalle kulttuuritoiminnalle.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset.

**Strateginen tavoite:** Kunta jatkaa ja kehittää yhteistyötä erilaisten tapahtumien järjestämisessä kolmannen sektorin kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan taloudellisesti. Kuntalaiset osallistuvat kunnan palvelujen/toiminnan kehittämiseen.

### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Yhdistyksille jaetaan taloudellista tukea tai tarjotaan kunnan tiloja käyttöön erilaisten tapahtumien järjestämiseksi. Kunta toimii aktiivisena yhteistyökumppanina tapahtumien järjestämisessä ja mahdollistamisessa.

**Mittari 1:** Yhdistyksille varatuista avustusrahoista (perustoimintatuki ja toimintatuki) on jaettu vähintään 90 %.

**Mittari 2:** Valmistellaan vapaa-aikatoimenavustuksien avustussäännöt yhtenäisiksi kunnan yhteisöavustuksiin nähden. Tällöin avustusten hakeminen ja myöntäminen mahdollistuu läpi vuoden. Uudet avustussäännöt otetaan käyttöön viimeistään vuoden 2025 alusta alkaen.

3600 KULTTUURITOIMI	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	395	0	0		0	0
TOIMINTAKULUT	-6 089	-9 810	-10 859	10,7	-10 859	-10 859
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-5 694</b>	<b>-9 810</b>	<b>-10 859</b>	<b>10,7</b>	<b>-10 859</b>	<b>-10 859</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3700 Liikuntatoimi
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Liikuntatoimen tarkoituksena on toimintaedellytysten luominen monipuolista liikuntaharrastustoimintaa varten sekä terveiden elämäntapojen edistäminen. Kohderyhmänä on koko Enonkosken kunnan väestö. Palvelut järjestetään käytettävissä olevien resurssien puitteissa usein maksuttomana. Liikuntapalvelujen muut keskeiset tehtäväalueet ovat urheiluseurojen tukeminen sekä liikuntatalon ja muiden liikuntapaikkojen asianmukainen ylläpito.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset.

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

**Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Liikuntatoimi järjestää tai mahdollistaa yhteistyökumppanina monipuolisesti erilaisia liikuntaryhmiä ja muuta ohjattua toimintaa lapsille ja nuorille, työikäisille ja senioreille.

**Mittari 1:** Lapsille ja nuorille vähintään kolme liikuntaryhmää, työikäisille vähintään kuusi liikuntaryhmää ja senioreille vähintään kahdeksan liikuntaryhmää.

**Mittari 2:** Lapsille ja nuorille, työikäisille ja senioreille järjestetään erilaisia lajikokeiluja vähintään kerran vuodessa kullekin ikäryhmälle.

**Mittari 3:** Ulkoliikuntapaikkojen kunnosta pidetään hyvää huolta ja kuntalaisilta saatu palaute on pääosin positiivista. Kirjataan saatua palautetta ylös ja tehdään korjaavia toimenpiteitä.

3700 LIIKUNTATOIMI	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	20 992	0	12 000		12 000	12 000
TOIMINTAKULUT	-221 003	-246 860	-276 863	12,2	-276 863	-276 863
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-200 012</b>	<b>-246 860</b>	<b>-264 863</b>	<b>7,3</b>	<b>-264 863</b>	<b>-264 863</b>



<b>Toimielin</b>	<b>30 Sivistystoimi</b>
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3800 Nuorisotoimi
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan nuorisotoimen ensisijaisia tavoitteita ovat edellytysten luominen kunnassa toteutettavalle nuorisotoiminnalle ja nuorisotoiminnan tukeminen. Nuorisotoimen kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat.

**Strateginen päämäärä:** Aktiiviset kuntalaiset.

**Strateginen tavoite:** Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia. Kunta on saavutettavissa kaikille.

#### Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

**Tavoite 1:** Nuoret osallistuvat nuorisotoimen järjestämiin tapahtumiin ja nuorisoihtoihin.

**Mittari 1:** Vuosittain järjestetään vähintään neljä nuorille suunnattua tapahtumaa tai retkeä.

**Mittari 2:** Nuorisotilan kävijämäärä on keskimäärin 15 nuorta/ilta.

**Tavoite 2:** Nuorisoneuvoston toiminta on aktiivista.

**Mittari 1:** Nuorisoneuvosto kokoontuu vähintään 6 kertaa vuoden aikana suunnitellen ja ideoiden nuorille kohdennettua toimintaa ja tapahtumia.

**Mittari 2:** Nuorisoneuvostolle laaditaan toimintasääntö ja nuorisoneuvoston vastuutehtävät hoidetaan nuorten toimesta.

**Tavoite 3:** Etsivä nuorisotyö antaa mahdollisuuden turvalliseen aikuiskontaktiin ja ohjaa asiakkaana olevia nuoria oikeiden palvelujen ääreen.

**Mittari 1:** Tiedotetaan etsivästä nuorisotyöstä kohdennetusti kaksi kertaa vuodessa.

<b>3800 NUORISOTOIMI</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>LTK 2024</b>	<b>Ero%</b>	<b>TS 2025</b>	<b>TS 2026</b>
TOIMINTATUOTOT	4 257	0	0		0	0
TOIMINTAKULUT	-58 472	-68 503	-73 582	7,4	-73 582	-73 582
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-54 215</b>	<b>-68 503</b>	<b>-73 582</b>	<b>7,4</b>	<b>-73 582</b>	<b>-73 582</b>



Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Ris-kin suu-ruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumis-aikataulu
<b>Toiminnallinen</b> Henkilöstöriski, yksintyöskentely	Tapaturman uhka, väkivallan uhka	1	Sovittava käytännöt avun saamiseksi	Hoidettu	
<b>Toiminnallinen</b> Tiedonkulkuriski	Tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset	1	Säännöllinen keskustelu/ ohjeistaminen henkilöstön kanssa	Hoidettu	
<b>Vahinko</b> Laitteiston rikkoutuminen	Ei voida tuottaa joitakin palveluista	1	Varalaitteiston hankinta	Vaihtoehdot tiedossa	

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski





## 6.4 Tekninen lautakunta

<b>Toimielin</b>	<b>40 Tekninen toimi</b>
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4000 Tekninen toimi
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4800 Teknisen toimen hallinto, 4801 Ympäristöhallinto, 4602 Öljyvahinkojen torjunta (esitetään ympäristöhallinnon alle asetettavaksi) ja 4802 Rakennusvalvonta.

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Teknisen sektorin eri tulosityksiköiden toiminnan yhteensovittaminen hoitamalla hallintoa keskitetysti. Rakennusvalvonnan palvelujen tuottaminen MRL:n ja MRA:n sekä RakMk:n mukaisesti, sekä ympäristönsuojeluun, valvontaan ja ohjeistukseen liittyvät tehtävät.

**Strateginen päämäärä:** Enonkoski näkyy ja kuuluu

**Strateginen tavoite:** Myönteinen kuntakuva

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Tyytyväiset asiakkaat.

**Strateginen päämäärä:** Oppiminen ja koulutus

**Strateginen tavoite:** Elinikäinen oppiminen

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Teknisen toimen henkilöstö on ammattitaitoista, osaavaa ja voi hyvin työssään. Henkilöstö osallistuu ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään 1 pv/työntekijä/vuosi, työhyvinvointikyselyn tulokset pysyvät samana tai paranevat.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kuntatalous on tasapainossa

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Tekninen toimi pysyy talousarvioissaan, mittarina talouden toteuma.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATUOTOT	24 249	12 350	13 750	11,3	13 750	13 750
TOIMINTAKULUT	-177 250	-229 389	-215 364	-6,1	-215 364	-215 364
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-153 002</b>	<b>-217 039</b>	<b>-201 614</b>	<b>-7,1</b>	<b>-201 614</b>	<b>-201 614</b>



<b>Toimielin</b>	<b>40 Tekninen toimi</b>
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4100 Yleiset alueet
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4100 Liikenneväylät, 4102 Jätehuolto, 4104 Muut yleiset alueet, 4106 Norppa-vesiretkeilyreitti ja 4114 Ulkoilu- ja liikuntapaikat, jonka loppumaksajana on liikuntatoimi.

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kuntakeskuksen liikennealueiden ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen, hoito ja kehittäminen. Turvallisuusnäkökohtien huomioiminen ja positiivisen kuntakuva luominen ympäristön hoidolla. Jätehuollon ja kierrätyspisteiden kehittäminen ajan tarpeiden mukaisesti. Yksityistieavustuksen myöntämisellä pyritään helpottamaan tasapuolisesti haja-asutusalueella asuvien kuntalaisten tienpidon taloudellista raskautta.

### Strateginen päämäärä: Tunnettu matkailu- ja luontokohde

**Strateginen tavoite:** Turvallinen, rauhallinen ja viihtyisä elinympäristö

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Asiakaspalaute. Kunnan yleiset alueet pidetään siinä kunnossa, että kuntalaiset ja täällä vierailevat tuntevat olonsa viihtyisäksi ja turvalliseksi. Mittarina myönteisiä asiakaspalautteita 3 kpl/vuosi ja reklamaatioita alle 5 kpl/vuosi.

	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos%	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	47 723	43 309	82 326	67,0	82 326	82 326
TOIMINTAKULUT	-263 307	-285 326	-312 053	9,4	-312 053	-312 053
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-215 883</b>	<b>-236 017</b>	<b>-229 727</b>	<b>-2,7</b>	<b>-229 727</b>	<b>-229 727</b>



<b>Toimielin</b>	<b>40 Tekninen toimi</b>
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4200 Kiinteistöt
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4220 Toimitilat, 4240 Sosiaalitoimen rakennukset, 4280 Asuinrakennukset, 4320 Vuokratut tuotantotilat ja 4340 Tuottamattomat ja vajaakäyttöiset tilat

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Ylläpitää olemassa olevaa rakennuskantaa sillä tasolla, että käyttäjillä on edellytykset kiinteistössä tarkoitettuun toimintaan ja poistaa korjausvelkaa. Pitää kiinteistöjen käyttöaste mahdollisimman korkealla tasolla.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kuntatalous on tasapainossa

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Talouden raportointi. Kunnan kiinteistöt pidetään siinä kunnossa, että kuntalaiset ja täällä vierailevat tuntevat olonsa viihtyisäksi ja turvalliseksi. Mittarina myönteisiä asiakaspalautteita 3 kpl/vuosi ja reklamaatioita alle 5 kpl/vuosi.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATUOTOT	1 322 893	1 389 716	1 484 910	6,8	1 484 910	1 484 910
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	9 455	30 000	25 000	-16,7	25 000	25 000
TOIMINTAKULUT	-981 353	-1 135 628	-1 244 145	9,6	-1 244 145	-1 244 145
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>350 995</b>	<b>284 088</b>	<b>265 765</b>	<b>-6,4</b>	<b>265 765</b>	<b>265 765</b>



Toimielin **40 Tekninen toimi**  
 Tulosalue 400 Tekninen lautakunta  
 Vastuualue 4400 Kaukolämpölaitos  
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikkoja ovat 4400 Kaukolämpölaitos ja 4410 Kaukolämpölinjat

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Lämmön häiriötön jakelu asiakkaille biopolttoaineella alihankintaa hyväksi käyttäen.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kunta on vahva yhteistyökumppani yrittäjille

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kunnan ja kaukolämpöä tuottavan yrityksen Pro Pelletin yhteistyötapaamiset toteutuvat vähintään kerran vuodessa eikä lämmöntuotannossa esiinny häiriöitä.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATUOTOT	291 616	319 200	288 300	-9,7	288 300	288 300
TOIMINTAKULUT	-238 234	-252 816	-287 008	13,5	-287 008	-287 008
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>53 383</b>	<b>66 384</b>	<b>1 292</b>	<b>-98,1</b>	<b>1 292</b>	<b>1 292</b>



Toimielin	<b>40 Tekninen toimi</b>
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	5000 Vesi- ja viemärlaitos
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikkoja ovat 5500 Pohjavedenottamot, 5520 Vesisäiliöt, 5525 Vesilinjat, 5535 Viemäriinjat, 5540 Jätevedenpumppaamot ja 5550 Jätevedenpuhdistamo

### Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vesi- ja viemärlaitoksen vastuulla on talousveden luotettava jakelu asiakkaille ja jätevesien puhdistaminen mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Laitosten ohjauksessa käytetään ajanmukaista tekniikkaa.

**Strateginen päämäärä:** Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

**Strateginen tavoite:** Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa

**Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari:** Kohteiden automatisointi ja digitaaliset mahdollisuudet. Kunnan ja vesi- ja viemärlaitoksen häiriötön toiminta. Vuoden aikana valmistellaan automatisoinnin ja digitaalisten ratkaisujen uusintaa.

	<b>TP2022</b>	<b>TA2023</b>	<b>TA2024</b>	<b>Muutos%</b>	<b>TS2025</b>	<b>TS2026</b>
TOIMINTATULOT	148 968	133 300	137 000	2,8	137 000	137 000
TOIMINTAKULUT	-151 456	-153 096	-143 610	-6,2	-143 610	-143 610
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-2 488</b>	<b>-19 796</b>	<b>1 606</b>	<b>-66,6</b>	<b>1 606</b>	<b>-1 606</b>



## 7. Investointisuunnitelma

1000 Tasekustannuspaikka		TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	Projekti	€	€	€	€
<b>1320 Kunnanhallitus</b>					
	9550 Kiinteä omaisuus/maa-alueet	10 000			
	9560 ATK-hankinat, U, Dynasty 10 (TOJ, TOS)	20 000			
	9561 Palvelin		15 000		
	9570 Käyttöomaisuuden osto/osakkeet				
	9484 Tienvarsiopasteet		10 000		
<b>4100 Liikenneväylät</b>					
	9421 Pirttiniementie pintarakenteen korjaus, K, Pa				60 000
	9422 Kaavatiet ja maankäyttö, K, Pa	20 000	30 000	30 000	30 000
	9427 Louhelantie peruskorjaus, K, Pa	65 000			
	9430 Kuusitien ja Rantakujan sekä Mäntysalontien peruskorjaus, K, Pa	122 000	75 000		
	Rantatien (Pirttiniemessä) asfaltointi				
	9485 Säätötien asfaltointi, K, Pa		15 000		
<b>4104 Muut yleiset alueet</b>					
	9443 Ruohonleikkuri, U, Pv		7 000		
	9449 Leikkikentät (uusia kalusteita), K, Pv			15 000	
	9466 Koskenvarren kehittäminen, U, Pa	25 000	45 000		
	9467 Sahalammen kunnostus ja veneväylän merkintä, K, Pa, kok.ka 39 000 €	20 000	15 000	15 000	
	9472 Ihamaniemen venelaituri, kotisatama, U, Pa		15 000		
	9470 Uimarannan laiturit				
	Vanhan pumppaamorakennuksen purku ja alueen kehittäminen, K, Pa,				
	9471 kokonaisinvestointi 16000	8 000			
	9473 Uimakopin uusiminen	8 000			
<b>4114 Ulkoilu- ja liikunta- paikat</b>					
	9300 Moottorikelkka, U, Pv	15 000			
	9307 Ulkokuntoilupaikka kuntoilupor				
	9308 Jääkiekkokaukalon laidat, K, Pa		45 500		
	9309 Pururadan 5 km alavien osien korjaus	10 000			
	9311 Talviuintipaikka, tekla 14.3.2022 § 10	35 000	24 000		
<b>4220 Toimitilat</b>					
	<b>Kohde 4220 Kunnanvirasto</b>				
	9100 Esteettömyyden ja toimivuuden parantaminen, K, Pv				
	9100 Viilennyksen suunnittelu ja/tai toteutus	9 000			
	<b>Kohde 4262 Kirkonkylän koulu</b>				
	9404 Kirkonkylän koulun salin lattia, K, Pa, hionta ja pelikenttämerkinnät		8 000		
	9431 Kirkonkylän koulun wc-tilan lattia, K, Pv				
	9474 Koulun luokkahuoneiden vesipisteiden uusiminen, K, Pa	10 000			
	9475 Katon maalaus ja kattoturvatuotteet			85 000	
	9476 Alakoulun ikkunoiden vaihtaminen		120 000		
	<b>Kohde 4268 Enonkosken koulu</b>				
	9463 Koulun keittiön laitteiden uusintaa, K, Pv	8 000	8 000	8 000	8 000
	9419 Pelikaukalon ruohomatto, K, Pv		11 000		
	9477 Katon reunapeltien uusiminen ja metallityöluokan lattia	13 000			
	<b>Kohde 4270 Kirjasto</b>				
	9478 Sisä- ja ulkopuoliset korjaustyöt	10 000			
	9479 Viilennyksen suunnittelu ja/tai toteutus	9 000			
	<b>Kohde 4272 Liikuntatalo</b>				
	9302 Liikuntatalon salin lattia, K, Pa				
	9302 Liikuntatalon pintaremonttia, K, Pa				
	9312 Lämpimän käyttövesikierron suunnittelu ja uusiminen	10 000			
	9486 Talotekniikan päivittäminen sekä valaisimet				
	9304 Liikuntatalon katon peruskorjaus, K, Pa				
	<b>Kohde 4304 Nuorisotila Koskipirtti</b>				
	9418 Ulkomaalaus			15 000	
	9480 Katon maalaus, K, Pv				
	9487 Koskipirtti, kuistin katon rakenteiden uusiminen sekä, K, Pv tapahtumien sähkönsyöttö ja mahd. vesipistejärjestelyt		9 000		
	<b>Kohde 4286 Päiväkoti</b>				
	9101 Päiväkodin lattioiden uusiminen, K, Pv (Huom väistötilat)				
	9407 Etupihan puuaidan uusiminen sekä keinu, kulpuportti aikaisemmin, K, Pv	2 000	11 000		
	<b>Kohde 4318 Keskusvarasto</b>				
	Keskusvaraston kylmä varastotila sekä säilytystilajärjestelyt ent.				
	9488 ongelmajätevarastossa, U, Pv		20 000		
	sekä keskusvaraston rakennusten kattotyöt				



		TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<b>4240 Sosiaalitoimen rakennukset</b>					
	<b>Kohde 4240 Palvelutalo Koskenhelmi</b>				
	9403 Koskenhelmen ikkunat, K, Pa	27 000			
	9406 Yleisten/yhteisten tilojen ja käytävien korjauksia, K, Pv, yht. 100 000 €	9 000	27 000	10 000	10 000
	9130 Dementiaosaston huoneet, K, Pv, kokonaisinvestointi 80 000 €	20 000	10 000	10 000	10 000
	9131 Ilmastoinnin viilennyslaitteisto (ilmalämpöpumput), K, Pa	60 000	10 000	10 000	10 000
	9132 Palvelutalon koneet ja laitteet uusiminen, K, Pv		8 000		8 000
	9134 Katon paikkamaalaus, K, Pa			25 000	
	9489 Koskenhelmen talotekniikan päivittäminen, K, Pv				30 000
	<b>Kohde 4230 Terveysasema</b>				
	9409 Sähköisesti aukeava ulko-ovi				
	9135 Yleisten tilojen sisäkaton peruskorjaus, K, Pv			12 000	
<b>4280 Asuinrakennukset</b>					
	<b>Kohde 4246 Vanhusten vuokratulo Tervarannantie</b>				
	9412 Vanhustentalot, raput, K, Pa, kokonaisinvestointi 32 000 €		10 000		
	9481 Salaojituksen uudistaminen, K, Pv	10 000	10 000	10 000	
	<b>Kohde 4248 Vanhusten vuokratulo Vellamo</b>				
	9482 Lattioiden uusiminen, K, Pv		50 000		
	9483 Katon pesu ja maalaus, K, Pv			15 000	
	9490 Vellamo, salaojituksen uudistaminen, K, Pv		18 000		
<b>4320 Vuokratut tuotantotilat</b>					
	<b>Kohde 4300 Hyypiänniemen kalastajatila</b>				
	9432 Hyypiänniemen katon maalaus				
	<b>Kohde 4306 Teollisuushalli 1, Enonkoskentie 22t</b>				
	9231 Jäähileasema				
	9232 Vesikaton peruskorjaaminen ja ikkunoiden uusiminen	80 000			
<b>4340 Tuottamattomat ja vajaakäyttöiset tilat</b>					
	<b>Kohde 4302 Luontotupa Koskimakasiini</b>				
	9230 Makasiinin ulkomaalaus, K, Pa				
	9414 Makasiinin katon pesu ja maalaus, K, Pa				
<b>4400 Kaukolämpö</b>					
	9270 Kattilalaitos korjaukset/uusi K, Pv, Kilpailutusvalmistelu				
<b>4410 Kaukolämpöverkosto</b>					
	9271 Verkoston lämpövuotojen korjaus, K, Pv	8 000	8 000	8 000	8 000
	9272 Linjakaivon eristys ja tulppaus	20 000			
<b>5520 Ylävesisäiliö</b>					
	9600 Pumppujen uusiminen, K, Pv	18 000			
<b>5525 Vesilinjat</b>					
	9441 Louhelantien vesi- ja viemäriinjan peruskorjaus				
	Kuusitien ja Rantakujan sekä Mäntysalontie vesi- ja viemäriinjan				
	9450 peruskorjaus, 250 m	110 000			
	9451 Runkolinja välille Säätökuja Metsätie 220 m				
	9602 Huuhteluhaara Vennonmäki - Pahkajärvi, U, Pv		20 000		
	9606 Vesilinjojen peruskorjaukset vuosittain, K, Pv		27 700	27 700	27 700
<b>5535 Viemäriinjat</b>					
	9452 Runkolinja välille Säätökuja Metsätie 220 m				
	9453 Kuusitien ja Rantakujan vesi- ja viemäriinjan peruskorjaus, 250 m	110 000			
	9607 Viemäriinjojen peruskorjaukset vuosittain, K, Pv		31 300	31 300	31 300
<b>5550 Jv-puhdistamo</b>					
	9435 Ulko-altaan peruskorjaus, K, Pv, 60 000 €				
	9601 Kennomuovien uusiminen lisävaurioiden välttämiseksi, K, Pv				
	9603 Sähkölaitteiden uusintaa, lämmitys ja valaistus	9 000			
	9604 Alustava jäteliikkeen vastaanotto, U, Pv	37 000	37 000		
	9608 Puhdistamon selkeytysaltaan pinnoitus		16 000		
<b>Investointimenot yhteensä</b>		<b>947 000</b>	<b>766 500</b>	<b>327 000</b>	<b>233 000</b>
<b>Rahoitusosuudet investointeihin</b>					
	Haettavat rajoitusosuudet ja muu tulorahoitus:				
	9550 Kiinteä omaisuus/käyttöomaisuuden myynti	10 000			
	9570 Osakkeet / osuudet				
<b>Investointitulot yhteensä</b>		<b>10 000</b>			
<b>Nettomeno</b>		<b>937 000</b>	<b>766 500</b>	<b>327 000</b>	<b>233 000</b>
<i>Investointiosan talousarvio sarake sisältää ta-muutokset</i>					
Keskeneräisille hankkeille kokonaissumma					
U = Uusinvestointi K = Korjausinvestointi					
Pa = Palvelun parantaminen Pv = Palvelun varmistaminen					



## 8. Rahoituslaskelma

	TP2022	TA+muut. 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<b>Toiminnan rahavirta</b>					
Vuosikate	1 326 074	599 613	<b>277 402</b>	542 080	598 080
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät		0			
<b>Investointien rahavirta</b>					
Investointimenot	-1 284 250	-947 000	<b>-766 500</b>	-327 000	-233 000
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	10 000	<b>0</b>	0	0
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>41 824</b>	<b>-337 387</b>	<b>-489 098</b>	215 080	365 080
<b>Rahoituksen rahavirta</b>					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys					
Antolainasaamisten vähennys	23 052	0	<b>0</b>	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0	<b>0</b>	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0				
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	559 381				
<b>Vaikutus maksuvalmiuteen</b>	<b>624 257</b>	<b>-337 387</b>	<b>-489 098</b>	215 080	365 080
Rahavarat 31.12.	6 288 434	5 951 047	5 461 949	5 677 029	6 042 109
Rahavarat 1.1.	5 664 178	6 288 434	5 951 047	5 461 949	5 677 029
<b>Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot</b>					
<i>Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, 1000 €</i>	641	304	<b>-185</b>	30	395
<i>Lainanhoitokate</i>					





## 9. Tuloslaskelma (ulkoinen/sisäinen)

Tuhansina euroina	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
<b>Toimintatulot</b>	<b>2920</b>	<b>2795</b>	<b>2925</b>	<b>2925</b>	<b>2925</b>
Myyntitulot	1504	1469	1569	1569	1569
Maksutulot	131	103	110	110	110
Tuet ja avustukset	162	98	64	64	64
Muut toimintatulot	1123	1126	1182	1182	1182
<b>Valmistus omaan käyttöön</b>	<b>9</b>	<b>30</b>	<b>25</b>	<b>25</b>	<b>25</b>
<b>Toimintamenot</b>	<b>12886</b>	<b>7004</b>	<b>7496</b>	<b>7496</b>	<b>7496</b>
Henkilöstömenot	2687	2865	3162	3162	3162
Palvelujen ostot	8398	2057	2197	2197	2197
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	860	989	1023	1023	1023
Avustukset	288	293	297	297	297
Muut toimintamenot	653	800	818	818	818
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-9957</b>	<b>-4179</b>	<b>-4546</b>	<b>-4546</b>	<b>-4546</b>
Verotulot	5157	2778	2759	2860	2904
Valtionosuudet	6040	1881	1922	2086	2098
Rahoitustulot ja -menot	86	119	143	143	143
Korkotulot	20	14	17	17	17
Muut rahoitustulot	98	106	126	126	126
Korkomenot	-1	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-31	0	0	0	0
<b>VUOSIKATE</b>	<b>1326</b>	<b>599</b>	<b>278</b>	<b>542</b>	<b>599</b>
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-545	-585	-634	-634	-634
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot/menot					
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>781</b>	<b>14</b>	<b>-356</b>	<b>-92</b>	<b>-35</b>
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>781</b>	<b>14</b>	<b>-356</b>	<b>-92</b>	<b>-35</b>
<b>Tunnuslukuja:</b>					
<b>Toimintatuotot/Toimintamenot %</b>	23	40	39	39	39
<b>Vuosikate/Poistot %</b>	243	102	44	85	94
<b>Vuosikate, euro/asukas</b>	989	445	212	414	458
<b>Kertynyt yli-/alijäämä t€</b>	6 026	6 040	5 684	5 592	5 557
<b>Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas</b>	4 494	4 484	4 342	4 272	4 245
<b>Asukasluku vuoden lopussa</b>	1 341	1 347	1 309	1 309	1 309



## 10. Talousarvion 2024 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto (ulkoinen/sisäinen)

	Sit. <sup>1)</sup>	Toimintakate	Menoarviot	Tuloarviot
<b>KÄYTTÖTALOUSOSA</b>				
Tarkastuslautakunta				
Tarkastustoimi	N	-20 339	20 339	
Kunnanhallitus				
Yleishallinto	N	-776 816	780 016	3 200
Ympärisöterveydenhuolto	N	-75 000	75 000	
Maankäytön hallinta	N	-14 222	50 222	36 000
Elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito	N	-373 149	565 249	192 100
Sivistyslautakunta				
Sivistystoimen hallinto	N	-137 118	138 118	1 000
Peruskoulutus	N	-1 765 566	2 359 243	593 677
Muu koulutus	N	-29 050	29 050	
Kirjasto	N	-139 829	139 829	
Lasten päivähoido	N	-678 070	758 770	80 700
Vapaa-aikalautakunta				
Hallinto	N	-17 061	17 061	
Kulttuuritoimi	N	-10 859	10 859	
Liikuntatoimi	N	-264 863	276 863	12 000
Nuorisotoimi	N	-73 582	73 582	
Tekninen lautakunta				
Tekninen toimi	N	-201 614	215 364	13 750
Yleiset alueet	N	-229 727	312 053	82 326
Kiinteistöt	N	265 765	1 244 145	1 484 910
Kaukolämpölaitos	N	1 292	287 008	288 300
Vesi- ja viemärilaitos	N	-6 610	143 610	137 000
<b>TULOSLASKELMAOSA</b>				
Verotulot	B			2 759 000
Valtionosuudet	B			1 922 320
Korkotuotot	B			17 000
Muut rahoitustulot	B			125 500
Korkomenot	B			
Muut rahoitusmenot	B			
Satunnaiset erät	B			
Rahastojen lisäys (-)	B			



<b>INVESTOINTIOSA</b>				
Kunnanhallitus				
	Palvelin	N		15 000
	Tienvarsiopaasteet	N		10 000
Liikenneväylät				
	Kaavatiet ja maankäyttö	N		30 000
	Kuusitien ja Rantakujan peruskorjaus	N		75 000
	Säästötien asfaltointi	N		15 000
Muut yleiset alueet				
	Ruohonleikkuri	N		7 000
	Koskenvarren kehittäminen	N		45 500
	Sahalammen kunnostus ja veneväylän merkintä	N		15 000
	Ihamaniemen venelaituri	N		15 000
Ulkoilu- ja liikuntapaikat				
	Jääkiekkokaukalon laidat ja pohjatyöt	N		45 000
	Talviuintipaikka	N		24 000
Toimitilat				
	Kirkonylän koulun wc-tilojen lattiat	N		8 000
	Kirkonkylän koulun ikkunoiden vaihtaminen	N		120 000
	Koulun keittiön laitteiden uusintaan	N		8 000
	Pelikaukalon ruohomatto	N		11 000
	Koskipirtin kuistin katto ja muut järjestelyt	N		9 000
	Päiväkodin etupihan aidan uusiminen	N		11 000
	Keskusvarston kylmät varastotilat	N		20 000
Sosiaalitoimen rakennukset				
	Yleisten ja yhteisten tilojen ja käytävien korjauksiin	N		27 000
	Dementiaosaston huoneet	N		10 000
	Ilmastoinnin viilennyslaitteet	N		10 000
	Koskenhelmen koneet ja laitteet	N		8 000
Asuinrakennukset				
	Vanhustentalojen raput	N		10 000
	Vanhustentalojen salaojituksen uudistaminen	N		10 000
	Vellamon lattioiden uusiminen	N		50 000
	Vellamon salaojituksen uudistaminen	N		18 000
Kaukolämpölinjat				
	Verkoston lämpövuotojen korjaukset	N		8 000
Vesilinjat				
	Huuhteluhaara Vennonmäki-Pahkajärvi	N		20 000
	Vesilinjojen peruskorjaukset vuosittain	N		27 700
Viemäriinjat				
	Viemäriinjojen peruskorjaukset vuosittain	N		31 300
Jätevedenpuhdistamo				
	Alustava jätelitteen vastaanotto	N		37 000
	Puhdistamon selkeytsaltaan pinnoitus	N		16 000



<b>RAHOITUSOSA</b>				
Antolainauksen muutokset				
	Antolainasaamisten lisäykset			
	Antolainasaamisten vähennykset	B		
Lainakannan muutokset				
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
	Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Oman pääoman muutokset				
	Vaikutus maksuvalmiuteen		-514 098	
<b>TALOUSARVION LOPPUSUMMA</b>			<b>7 748 783</b>	<b>7 748 783</b>
<sup>1)</sup> N = sitovuus nettomäärärahana/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio				

Tämä talousarvio/taloussuunnitelma vuosille 2024–2026 on hyväksytty Enonkosken kunnanvaltuuston kokouksessa 18.12.2023 § 42.

Tauno Nurmio

valtuuston puheenjohtaja

Minna Laurio

kunnanjohtaja

